

ศิลปะ

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ
ศสส.

มรดกทาง วัฒนธรรม

จักรกฤษณ์ ชัยสุภา

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ศสส.

มดัดคาง ดัดแกม

คำนำ

ตั้งแต่ผู้เขียนได้เดินทางเรียนรู้และทำงานร่วมกับชาติพันธุ์มอแกน ในฐานะครู คนทำงานอาสาเป็นจุดคานงัดทางสังคมในพื้นที่จังหวัดพังงา จังหวัดระนอง กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรมของชาวมอแกนตลอด ชายฝั่งทะเลอันดามัน เป็นยุคสมัยที่ยังบอกได้ว่าวัฒนธรรมชาวมอแกนเมื่ออดีต นั้นยังคงวิถีแบบดั้งเดิมอยู่มาก การใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมอแกน มากกว่าทศวรรษนั้นได้เรียนรู้เรื่องราวหลากหลายมิติ ได้มองเห็นการเคลื่อนผ่านทางวัฒนธรรมของชาวมอแกนมาตั้งแต่ก่อนเหตุการณ์ภัยพิบัติคลื่นยักษ์ถล่ม ชายฝั่งทะเลอันดามันจวบจนปัจจุบัน

ในฐานะคณะทำงานโครงการเด็กอันดามันสร้างสุข “ออลงมอแกน” ภายใต้กลุ่มคนทำงานที่ชื่อว่า Andaman Soul เป็นการทำงานภายใต้แผนงาน สื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ศสส. โดยนำกลุ่มแกนนำชุมชนมอแกน เยาวชนมอแกนในพื้นที่จังหวัดพังงาและจังหวัดระนองมาขับเคลื่อนประเด็น การเปลี่ยนแปลงชุมชนโดยใช้สื่อศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านหนุนเสริมสุขภาวะทาง สังคม โดยการดำเนินงานโครงการดังกล่าวเป็นการนำกิจกรรมทางด้าน ศิลปวัฒนธรรมเข้าไปผลักดันงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมในชุมชน ให้เกิด ความสุขหลากหลายมิติ เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนทั้งด้าน สุขภาพ สติปัญญา กระบวนการคิดวิเคราะห์ของเหล่าเยาวชนดำเนินงาน หนุนเสริมปราชญ์พื้นบ้าน และตลอดจนแกนนำโดยนำกระบวนการละคร สื่อศิลปะพื้นบ้านเป็นตัวเชื่อมร้อยมิติสุขภาวะทางสังคมในชุมชนมอแกน

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาได้เก็บรวบรวมวิเคราะห์มิติทางชาติพันธุ์
มอแกนรวมอยู่ไว้ในเอกสารเล่มนี้เพื่อเป็นประโยชน์และถ่ายทอดเรื่องราว
การทำงาน และบทวิเคราะห์ปัญหาเพื่อเป็นการต่อยอดดำเนินงานในปีต่อไป
และแก่ผู้ที่สนใจงานด้านสังคมศาสตร์เพื่อนำไปเป็นแนวทางต่อยอดงาน
พัฒนาสังคมและชุมชนบ้างไม่มากก็น้อย

ด้วยความเคารพ

คณะทำงาน กลุ่ม Andaman Soul

นายจักรกฤษณ์ ชัยสุภา

นายวุฒิไกร กลางทอง

นางสาวปภาพิณฑ์ บุตรไสว

นายชัยวัฒน์ บุตรบุญตอม

นายห้อง กล้าทะเล

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินงานโครงการเด็กอันดามันสร้างสุข (ออลงมอแกน) โดยนำกระบวนการสื่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมาบูรณาการณเพื่อพัฒนาเยาวชนและชุมชนชาวเล หรือชาวมอแกนในพื้นที่จังหวัดพังงา และจังหวัดระนองนั้น เข้าสู่ระยะที่สามในการดำเนินงาน สองปีที่ผ่านมามีคณะทำงานโครงการและความร่วมมือต่างๆ รวมทั้งแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากกระบวนการการทำงานในเชิงนำสื่อพื้นบ้านมาร่วมพัฒนาสังคมชุมชนมากมาย ทั้งกระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการกิจกรรม กระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ อีกทั้งองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมที่ทางคณะทำงานโครงการเองได้เก็บรวบรวมเอาไว้ สนับสนุนส่งเสริมชุมชนและที่ค้นพบมิติทางวัฒนธรรมต่างๆ มากมายแต่ยังขาดการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ดังกล่าวอย่างเป็นระบบและถูกต้องที่สามารถนำมาสังเคราะห์ วิเคราะห์และพัฒนากระบวนการคิดจากวัฒนธรรมที่มีอยู่

ปัจจุบันในส่วนของกรรวบรวมองค์ความรู้ผนวกกับกระบวนการทำงานด้านพัฒนาชุมชนโดยนำกระบวนการเชิงศิลปวัฒนธรรมเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานพัฒนากับกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนนั้นมีน้อยมาก ในฐานะคณะทำงานภายใต้แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. จึงเล็งเห็นว่าการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านชาติพันธุ์ของชาวมอแกนและกระบวนการเข้าไปหนุนเสริมงานด้านวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคใต้นั้นมีความสำคัญยิ่งเนื่องจากอัตลักษณ์บางเรื่องราวของกลุ่มชาวมอแกนกำลังจะเลือนหายไปแล้ว กรณีตัวอย่างเรื่องของภาษาพื้นเมืองมอแกนดนตรีพื้นบ้าน เครื่องมือเครื่องใช้ ประเพณีความเชื่อเหล่านี้กับคลังโดนกลืนกินจากวัฒนธรรมเทคโนโลยีสมัยในยุคปัจจุบัน

ขอข่ายของเนื้อหาชุดองค์ความรู้และบริบททางวัฒนธรรม

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ
2. สุขภาวะองค์กรชุมชนและครอบครัว
3. ดนตรีพื้นบ้าน
4. เรื่องเล่า บทเพลง ความเชื่อ

ขอข่ายการถอดชุดองค์ความรู้ด้านการใช้สื่อศิลปวัฒนธรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลง

เป็นการวิเคราะห์ผลจากการดำเนินงานภายใต้โครงการโดยมีความร่วมมือจากปราชญ์พื้นบ้านมอแกน นักวิชาการ คณะทำงานภายใต้แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ศสส. กลุ่มเยาวชนเพื่อถอดบทเรียนจากการดำเนินงานโครงการที่ได้เห็นผลสัมฤทธิ์ ว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงจากเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างไรบ้าง เพื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการถ่ายทอดของศิลปิน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการท้องถิ่น และผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อให้เกิดการรวบรวมองค์ความรู้ให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้ง เด็กและเยาวชน ชาวบ้าน หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจ

โครงการเด็กอันดามันสร้างสุข “อ้อกลางมอแกน” เป็นการทำงานภายใต้แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ศสส. โดยแกนนำชุมชนมอแกน เยาวชนมอแกน และกลุ่ม Andaman Soul ดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดพังงา และจังหวัดระนองนั้นมีการช่วยเหลือหนุนเสริมทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ จากแกนนำชุมชน เยาวชน และผู้เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการหลายๆ ด้าน จวบจนโครงการสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีนั้นต้องขอขอบพระคุณผู้ที่สนับสนุนปราชญ์ชาวบ้าน แกนนำชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรภาคีภาครัฐในพื้นที่ แกนนำเยาวชนดังนี้

ปราชญ์พื้นบ้านชาวมอแกน นายห้อง กล้าทะเลข, นางกิมตัน กล้าทะเล, นายคล่อง กล้าทะเล, นางซึ้ง กล้าทะเล

แกนนำชุมชนมอแกน ผู้ใหญ่บ้านชุมชนมอแกนบ้านเกาะนก ผู้ใหญ่บ้านชุมชนมอแกนบ้านทับปลา อาจารย์ประสาน หลีขาว ครูโรงเรียนบ้านเกาะนกกคุณลุง ตี๋นุ่ง กล้าทะเล แกนนำชุมชนมอแกนเกาะสุรินทร์

คณะทำงานเยาวชนมอแกน นายนพพล สมุทรวารีย์, นายบุญพาด เรืองนุ่น, นางสาวสมฤทัย ชาลีเปี่ยม, ด.ช.ชาญชัย ธงชัย, ด.ญ.ตรีรักรักษ์ นาวารักษ์, ด.ญ.เพียงฟ้า นาวารักษ์, ด.ญ.นุชนาฏ นาวารักษ์, นางสาวศิวาพร นาวารักษ์, นางสาวสโรชา กล้าทะเล, นางสาววลัยพร สมุทรวารีย์

องค์กรภาครัฐ วัฒนธรรมจังหวัดพังงา, กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, องค์การบริหารส่วนตำบลคึกคัก และที่ขาดไม่ได้คือ ผู้สนับสนุนหลักคือ แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

องค์กรภาคเอกชน เครือข่าย NGO ในพื้นที่

และขอขอบพระคุณเครือข่ายสนับสนุนที่ยังไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้

คณะทำงาน กลุ่ม Andaman Soul

นายจักรกฤษณ์ ชัยสุภา

นายวุฒิไกร กลางทอง

นางสาวปภาพิณท์ บุตรไสว

นายชัยวัฒน์ บุตรบุญตอม

สารบัญ

ภูมิหลังโครงการ / ชาติพันธุ์ “มอแกน” (Moken)	11
จุดคานงัดทางสังคม	19
บทบาทชุมชนเครือข่ายการเข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินงานผลักดันงานด้านสื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชนมอแกน	25
อัตลักษณ์ “กำบัง” จิตวิญญาณมอแกนที่กำลังเลือนหาย	31
ศิลปะ ด้วยจิตวิญญาณแห่งบรรพชน : ฮูม ฮีบับ [E boom E bab^]	37
เชิงคุณค่าในการสืบสานการทำเรือมอแกน “กำบัง”	41
มุขปาฐะ มอแกนเรื่องเล่ามอแกน “กล้าว มอแกน”	45
วัฒนธรรมด้านภาษา	49
พจนานุกรมภาษาถิ่นมอแกน	51
“มอแกน” กับ “อคติทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์”	63

กระบวนการบูรณาการสื่อศิลปวัฒนธรรมในนาม Andaman Soul	67
การดำเนินงานภายใต้กรอบคิด กองทุน “จำน้ำดมอแกน” กองทุนโดยเยาวชน เพื่อเยาวชน และชุมชน	71
บทเรียนผ่านเวทีเสวนา “คนสามวัย สานศิลป์ถิ่นมอแกน” เสียงสะท้อนบางช่วงเสี้ยวแห่งความจริง	75
เสมือนกระจกเงาสะท้อน “โครงการเด็กอันดามันสร้างสุข ผ่านเวทีคนสามวัย”	87
Andaman Soul : กับการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์เชิงคุณค่า	91
กรอบคิดการใช้ศิลปะ ในการดำเนินงานโครงการ ของกลุ่ม Andaman Soul	95
เรื่องสั้นจากปลายปากกาอาสาสมัคร Andaman Soul	101
บันทึกช่วยจำ	108

ภูมิหลังโครงการ

ชาติพันธุ์ “มอแกน” (Moken)

“มอแกน” “Moken” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองใช้ชีวิตอยู่กับทะเลเป็นหลัก กลุ่มชาติพันธุ์มอแกนตั้งถิ่นฐานอยู่ตามหมู่เกาะกลางทะเลและตลอดชายฝั่งของประเทศพม่า บางส่วนทางตอนใต้ของประเทศไทย ตั้งแต่จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต และภูเก็ต ชุมชนมอแกนในประเทศไทยมีวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อรวมทั้งค่านิยมที่มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมเฉพาะเป็นของตนเอง มีการไปมาหาสู่กันระหว่างกลุ่มเครือญาติทางฝั่งพม่าในหมู่เกาะมะริด ใช้ชีวิตเดินทางเคลื่อนย้ายถิ่นทำมาหากินอยู่ในบริเวณเขตทะเลอันดามันในสมัยอดีตกาลมาหลายชั่วอายุคนสังคมนี้อาศัยส่วนใหญ่ของชาว

มอแกนในสมัยอดีตนั้นจะใช้ชีวิตอาศัยอยู่บนเรือตลอดเวลายกเว้นช่วงมรสุม พัดผ่านจะเข้าหลบฝนตามเกาะต่างๆ ที่ชาวมอแกนเรียกว่า “ก่าบ้าง” “kabaang” ทำมาหากินอยู่กับทะเล หาหอย ตกปลา แวงเพรียงทราย ตกปู ดำปลิงทะเล จับปูสั้วตัวจับสัตว์ทะเลนานาชนิด แต่ในปัจจุบันการอพยพเร่ร่อนของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนในทะเลได้หยุดนิ่งลงแล้วมีอยู่บ้างบางครอบครัวที่ยังคงไว้ซึ่งความสันโดษในยามแก่ชราภาพ ปรากฏให้เห็นและยังคงเหลือร่องรอยวิถีแห่งจ้าวทะเล

ชาติพันธุ์มอแกนในพื้นที่ประเทศไทยมีการกระจายตัวตั้งชุมชนขึ้นตลอดชายฝั่งทะเลอันดามันในพื้นที่ของ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดระนอง และจังหวัดกระบี่ ชาวมอแกนบางกลุ่มได้อาศัยอยู่ตามเกาะแก่งต่างๆ อย่างเช่น เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา เกาะพยาม เกาะช้าง เกาะเหลา ในเขตจังหวัดระนอง ตลอดแนวชายฝั่งทะเลอันดามันชุมชนมอแกนกว่า 20 ชุมชนกระจายตัวทอดยาวตลอดแนว วัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาความเชื่อ และภาษาบางพื้นที่มีความแตกต่างกัน บางวัฒนธรรมก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเชิงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์

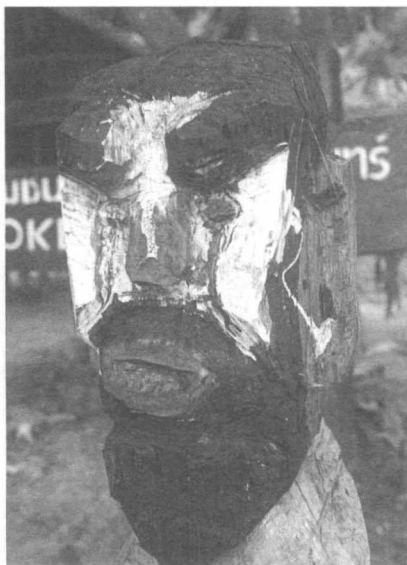

ตามตำนานผู้เฒ่าผู้แก่ชาวมอแกนเล่าว่า ชื่อมอแกนเป็นคำที่ยืมมาจาก คำว่า “ละมอ” และ “แกน” ซึ่งเป็นชื่อของน้องสาวของราชินีในตำนานเก่าแก่ ของมอแกน ตำนานเล่าว่าเมื่อนานมาแล้วมีครอบครัวชาวมอแกนอยู่ครอบครัว หนึ่งมีลูกสาวสองคนเกิดเหตุการณ์ทางความรักจนส่งผลให้น้องสาวไปแย่งคนรัก ของพี่สาว จึงได้ถูกสาปแช่งจากครอบครัวและคนทั่วไปให้ตนเองและพรรคพวก ต้องมีชีวิตเร่ร่อน จากนั้นเป็นต้นมาส่วนของน้องสาวก็ต้องออกทะเลเร่ร่อนอยู่ ชั่วกาล มอแกนนั้นเป็นชาวเลกลุ่มหนึ่ง อาศัยอยู่ตามหมู่เกาะ และชายฝั่งทะเล ตั้งแต่หมู่เกาะมะริดในประเทศพม่า ลงไปทางใต้และทางตะวันออกในหมู่เกาะ ของทะเลชูลู ในประเทศฟิลิปปินส์ รวมถึงชายฝั่งของประเทศมาเลเซีย และ อินโดนีเซีย ประเทศไทยด้วย หมู่เกาะมะริดในประเทศพม่ายังมีประชากร ชาวมอแกนอีกหลายกลุ่ม ชาวพม่าเรียกขานชาวมอแกนว่า “เซลิง” “Selon” สันนิษฐานว่าคำนี้คงจะมาจากคำว่า “กลาง” หรือ “ถกลาง” ซึ่งเป็นชื่อโบราณ ของภูเก็ต (Junk Selon) ซึ่งเป็นบริเวณที่มีชาวเลมาชุมนุมกันอยู่มากในสมัยก่อน อยู่ในทะเล

ชาวมอแกนเป็นชาวเลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งร่อนเร่อยู่ในทะเลอันดามัน มากกว่า 100 ปี อาศัยอยู่ตามหมู่เกาะ และชายฝั่งทะเลตั้งแต่หมู่เกาะมะริดในเมียนมา ลงไปทางใต้และทางตะวันออกในหมู่เกาะของทะเลชูลู ในประเทศฟิลิปปินส์ รวมถึงชายฝั่งของประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซียด้วย ส่วนจากการสัมภาษณ์ ผู้เฒ่าผู้แก่อายุที่เฒ่าที่สุดปัจจุบันนั้นบางส่วนลงความเห็นและบอกกล่าวย้อน ไปในอดีตกว่าร้อยปีนั้นชาวมอแกนบางส่วนได้เคยอาศัยอยู่ที่ชายฝั่งอ่าวไทย ในบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชด้วย จากปากคำให้การณ์ของผู้เฒ่าผู้แก่ชาว มอแกนในพื้นที่จังหวัดพังงา ส่วนในหมู่เกาะมะริดในประเทศพม่ายังมีประชากร ชาติพันธุ์มอแกนอีกนับพันชาวพม่าเรียกมอแกนว่า “เซลิง”

ชาติพันธุ์มอแกนนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และจิตวิญญาณจากท้องทะเล รวมทั้งวิญญาณบรรพบุรุษที่มี “หล่อโงง” หรือเสาวิณญาณบรรพบุรุษที่เป็นผู้ชาย ชาวมอแกนเรียกขานว่า “อึ๊باب” และผู้หญิงเรียกว่า “อึ๊นุม” เป็นสัญลักษณ์ของ

บรรพบุรุษชายหญิง การแทนบรรพชนด้วยเสาหล่อโบริงนั้นชาวมอแกนจะใช้ไม้มาแกะสลักเป็นรูปหน้าคนทั้งหญิงชายระบายนี่สั่นสโตไสดยงาม ซึ่งชาวมอแกนนั้นมีพิธีฉลองที่สำคัญประจำปีที่ทำกันทุกปีคือพิธีบูชาบรรพชน หรือที่ชาติพันธุ์มอแกนเรียกกันว่า “พิธีหล่อโบริง” เป็นการฉลองเสาวิญญาณบรรพชน จะมีพิธีลอยเรือสะเดาะเคราะห์การลอยเรือมีวัตถุประสงค์ คือเพื่อนำเอาเคราะห์ร้ายโรคร้ายไข้เจ็บ ความทุกข์โศกต่างๆ ออกจากชุมชน ส่วนพิธีฉลองเสาวิญญาณบรรพบุรุษของมอแกนนั้น จัดขึ้นในวันข้างขึ้น เดือนห้าทางจันทรคติ มอแกนจะไม่ออกไปทำมาหากินเป็นเวลา 3 วัน 3 คืน ในช่วงนั้น จะมีงานฉลองที่มีการดื่มกิน การเล่นดนตรีรำรำ การเข้าทรงทำนายโชคชะตาของหมู่บ้าน และมีญาติพี่น้องจากเกาะต่างๆ มาพบปะสังสรรค์กัน การอพยพเข้ามาประเทศไทยของชาวมอแกนไม่เป็นที่แน่ชัด เพราะการเข้ามามีหลายกลุ่มและหลายช่วงเวลา จนกระทั่งปัจจุบันก็ยังมี การอพยพอยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ยังคงหากินกับทะเลเหมือนเช่นบรรพบุรุษ ยังคงสืบเนื่องประเพณีที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน

เนื่องจากชาวมอแกนเป็นชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยมีประชากรไม่มากนักบางคนเป็นคนไม่มีสัญชาติ และไม่มีเชื้อชาติ ด้วยโอกาสทางการศึกษา ประกอบกับการไม่ค่อยสนใจให้ลูกหลานตนเองเรียนเท่าที่ควร จะสนับสนุนให้ทำงานหาเลี้ยงครอบครัวมากกว่า ดังนั้นจึงไม่แปลกที่กลุ่มชาติพันธุ์มอแกนจะมีครอบครัวตั้งแต่อายุน้อยชาวมอแกนที่สูงอายุบางกลุ่มไม่มีความรู้ไม่ได้รับการศึกษาทำให้เด็ก ๆ และผู้ใหญ่ชาวมอแกนยังคงเป็นปัญหาชนกลุ่มน้อยของประเทศไทยทั้งด้านสุขภาพและในการดำเนินงานโครงการเน้นเสริมกระบวนการร่วมกันระหว่าง ศิลปินผู้เฒ่าผู้แก่ - เยาวชน - ผู้นำชุมชน ที่มีจิตสาธารณะทางด้านวัฒนธรรมประเพณี เพื่อการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชุมชนในทางที่ดีขึ้น และผู้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโครงการคิดบวกมากขึ้น ที่ขาดไม่ได้คือการบูรณาการด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น การละคร เชื่อมต่อช่องว่างระหว่างวัยระหว่างกลุ่มเยาวชน และผู้เฒ่าผู้แก่ ผนวกกับกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมอแกน เพื่อบอกกล่าวกับสื่อทั่วไปในบางสิ่งบางอย่างที่ยังคงซ่อนเร้น และส่วนหนึ่งคือการสร้างสุขเล็กๆ กับกลุ่มเยาวชนชาวมอแกนเล็กๆ ให้มีรอยยิ้ม และสามารถปรับเปลี่ยน ตน สังคม ชุมชนให้ไปในทิศทางที่ดีงาม การดำเนินงานโครงการ “เด็กอันทามันสร้างสุข ออกลางมอแกน” นั้นได้เน้นที่กระบวนการวัฒนธรรมชุมชนเพื่อให้ชุมชนและเยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนนำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงชุมชนเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนให้คงอยู่ต่อยอดไปสู่การคิดดีทำดี

จากการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมาเน้นโครงการเด็กอันทามันสร้างสุขฯ โดยกลุ่ม Andaman Soul มีความสำเร็จทั้งกระบวนการสร้างแกนนำเยาวชนกระบวนการชุมชน โดยการนำสื่อศิลปวัฒนธรรม นั้นในฐานะคนทำงานและการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมาเน้นกระบวนการสร้างคน สร้างชุมชนอยู่ด้วยแนวคิดในการดำเนินงานปีนี้จะเน้นไปที่สร้างกลุ่มองค์กรภาคประชาชนหรือ แกนนำแถวสองในการที่จะดำเนินงานโครงการด้วยชุมชนเองเพื่อสร้าง

กระบวนการความยั่งยืนในชุมชนได้ ผนวกกับการยกระดับกลุ่มเยาวชนที่
ดำเนินงานโครงการ

วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานโครงการ

เพื่อสร้างแกนนำแถวสอง มาขับเคลื่อนการทำงานด้านศิลปวัฒนธรรม
ท้องถิ่นมอแกนด้วยตนเองโดยให้เยาวชนและชุมชนเข้ามามีบทบาทใน
กระบวนการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการดำเนินงานของชุมชนมอแกนเอง
เพื่อเกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคตโดยนำศิลปวัฒนธรรมมอแกนที่มีอยู่เข้าไป
เปลี่ยนแปลงชุมชนให้ไปในทางที่ดีและบูรณาการร่วมระหว่างบุคคลในชุมชน
ของกลุ่มคนสามวัย สร้าง อัตลักษณ์ รากเหง้าของศิลปวัฒนธรรมชุมชน
ชาวมอแกนให้ยั่งยืน และสร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของ
ชาวมอแกน เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลง
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ ส่งเสริมกระบวนการ
“จิตอาสา” และ “แก้แกนนำ อาสาสมัครชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรม ผู้เฒ่าผู้แก่
และกลุ่มเยาวชน” พัฒนาศักยภาพกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์วัฒนธรรม
มอแกน เพื่อต่อยอดสู่ความยั่งยืนได้ในอนาคตและก่อให้เกิดการต่อยอดขยายผล
องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนที่ไร้ซึ่งสัญชาติในพื้นที่
กลุ่มเป้าหมาย สร้างโอกาสในการเข้าถึงและเปิดพื้นที่ทางสังคมในรูปแบบ
ของกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เยาวชนและบุคคลทั่วไปเพื่อการพัฒนา
เยาวชนมอแกน และชุมชนในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างองค์กรชุมชนที่มี
ความเข้มแข็ง เพื่อต่อยอดกิจกรรมงานสื่อพื้นบ้าน และเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ
ในชุมชนมอแกนเอง

กลุ่มเป้าหมายบุคคล / กลุ่มคน / องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการ เข้าร่วมโครงการ

ในการดำเนินงานโครงการ มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ

เยาวชนชาติพันธุ์ด้อยโอกาสกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน 2 จังหวัด 4 ชุมชน คือ

1. เยาวชนมอแกนเกาะพยาม จังหวัดระนอง
2. เยาวชนมอแกนเกาะช้าง จังหวัดระนอง
3. เยาวชนมอแกนบ้านทับปลา จังหวัดพังงา
4. เยาวชนมอแกนบ้านเกาะนก จังหวัดพังงา
5. เยาวชนมอแกนบ้านทุ่งหว้า จังหวัดพังงา

กลุ่มผู้นำชุมชนผู้ใหญ่บ้าน

1. ผู้เฒ่าผู้แก่ กำนัน เกาะพยาม จังหวัดระนอง
2. มอแกนเกาะช้าง จังหวัดระนอง
3. บ้านทับปลา จังหวัดพังงา
4. บ้านเกาะนก จังหวัดพังงา
5. เยาวชนมอแกนบ้านทุ่งหว้า จังหวัดพังงา

กลุ่มคณะครู โรงเรียนในพื้นที่ / หน่วยงานการศึกษา

1. โรงเรียนบ้านเกาะพยาม จังหวัดระนอง
2. โรงเรียนบ้านเกาะช้าง จังหวัดระนอง
3. โรงเรียนชาวไทยใหม่ จังหวัดพังงา
4. โรงเรียนบ้านบ้านเกาะนก จังหวัดพังงา
5. เยาวชนมอแกนบ้านทุ่งหว้า จังหวัดพังงา

กลุ่มองค์กรบริหารส่วนตำบล

1. องค์กรบริหารส่วนตำบลคึกคัก
2. องค์กรบริหารส่วนตำบลท้ายเหมือง
3. องค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะพยาม

จุดกางเขนทางสังคม

ชุมชนชาวมอแกนเป็นกลุ่มคนที่มีเอกลักษณ์ทางด้านภาษาและวัฒนธรรมเฉพาะตัว เป็นกลุ่มคนที่มีโอกาสน้อยทางสังคมแม้ว่าจะอยู่ใกล้แหล่งพัฒนาอยู่ใกล้ความเจริญก็ตามแต่ก็มีมีข้อจำกัดหลายๆ ด้านที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งระบบการศึกษาของเยาวชนวัฒนธรรมที่กำลังสูญหาย ในส่วนของภาษาพูดที่มีเอกลักษณ์ ก็กำลังจะสูญหายไปด้วยเช่นกัน เหล่านี้คือสิ่งที่จะมีการรักษาให้คงอยู่กับชุมชนชาวมอแกนตลอดไป

ในส่วนของด้านของสุขภาพนั้นชุมชนชาวมอแกนยังคงมีสุขภาพที่ย่ำแย่ ต้องการการพัฒนาให้รู้เท่าทันระบบการรักษาสุขภาพของประชากรในชุมชนเอง และในภาคส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมาร่วมกันช่วยเหลือ ผลักดันงานด้านสาธารณสุข แม้ว่าจะมีเจ้าหน้าที่อนามัยในกรณีของชุมชนมอแกน

หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงาแต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการด้านการแพทย์ บ่อยครั้งที่ชาวมอแกนต้องเจ็บชีวิตลงเพราะความห่างไกลดั่งนั้นหลายๆ ประเด็น ที่กล่าวมาจะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและชุมชน มอแกนให้เกิดความยั่งยืน

ประเด็นต่อมาคือ หลังจากภัยพิบัติสึนามิเป็นต้นมางานพัฒนาชุมชน มอแกนให้เกิดความยั่งยืนนั้นสามารถพูดได้ว่าไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ส่งผลให้มิติทางสังคมชาวมอแกนสั้นคลอน ความคิดเห็นไม่ตรงกันในเรื่องเงิน และผลประโยชน์ ชุมชนมอแกนแยกตนออกเป็นสองฝ่าย สาเหตุมาจากปัจจัย พัฒนาจากกลุ่มบุคคลและองค์กรภายนอกที่ส่งผลความร้าวฉานในชุมชนมอแกน อย่างฝังลึก จากการช่วยเหลือดังกล่าวเป็นเสมือนดาบสองคม ดั่งนั้นเพื่อที่จะให้ เกิดความยั่งยืนและพัฒนาชุมชนชาวมอแกนได้จริงๆ นั้นต้องพัฒนามาจาก ปัจจัยภายในชุมชนเป็นหลัก โดยเน้นการทำงานภายใต้แนวคิด “แกนนำแถวสอง” พัฒนาจากชุมชน ยกกระดับชุมชนเคลื่อนไหวงานเพื่อแก้ปัญหาตนเอง จากชุมชนสู่ ชุมชนเพื่อให้เกิดมิติแห่งความยั่งยืนในสังคมชาวมอแกนอย่างแท้จริง โดยผ่าน กระบวนการทางสื่อศิลปวัฒนธรรมเชิงบูรณาการ นำสื่อพื้นบ้านเป็นตัวเชื่อม ความสัมพันธ์มิติชุมชนที่ปรีวิว่า

ชุมชนมอแกนมีสื่อพื้นบ้านและวัฒนธรรมหลากหลายแขนงวิชา มีผู้รู้ในชุมชน มากมาย อาทิเช่น

1. ดนตรีพื้นบ้าน “ร้องเง็ง”
2. หัตถกรรมพื้นบ้าน เครื่องจักรสาน
3. เพลงกล่อมเด็ก มอแกน
4. ตำนานเรื่องเล่ามอแกน
5. ภาษาพื้นเมืองมอแกน
6. อาชีพประมงพื้นบ้าน
7. ประเพณีลอยเรือ “หล่อโอง” และประเพณีบูชาผีบรรพชน

ผลสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ

เกิดแกนนำแถวสองทั้งเยาวชน และแกนนำชุมชน มาขับเคลื่อนการทำงานด้านสื่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมอแกนโดยให้เยาวชนและชุมชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการดำเนินงานของชุมชนมอแกนเอง เพื่อเกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวมอแกน และนำมาใช้ในกระบวนการการทำงานควบคู่ไปกับการแสดงละครสู่การพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงในตนเองและผู้อื่นในชุมชนเยาวชนชุมชนชาติพันธุ์มอแกน มีกระบวนการ “จิตอาสา” และ “แกนนำอาสาสมัครชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรมและการละคร” นำไปพัฒนาตนเองได้กลุ่มเยาวชนได้สืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและท้องถิ่นชาวมอแกน เพื่อต่อยอดสู่การสร้างสังคมชาวมอแกนให้เกิดความยั่งยืนได้ในอนาคตเยาวชนชุมชนแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมอแกน และกลุ่มคนทั่วไปและเกิดการสร้างโอกาสในการเข้าถึงกิจกรรมศิลปะการละครเพื่อการพัฒนาเยาวชนมอแกน และกลุ่มเยาวชนในพื้นที่เกิดการเรียนรู้ในบริบทของชุมชน/โรงเรียนผ่านกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อการพัฒนาผู้ชมให้เติบโตไปพร้อมกับผู้สร้างสรรค์ ผู้เสพ ผู้มีส่วนร่วม และผู้สนับสนุนเกิดการพัฒนาความรู้เพื่อสร้างพื้นฐานสนับสนุนเชิงนโยบายด้านวิชาการในพื้นที่เป้าหมายตลอดจนเกิดการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนผ่านศิลปะการละคร

ความสำเร็จของโครงการ

เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวมอแกน และนำมาใช้ในกระบวนการการทำงานควบคู่ไปกับการแสดงละครสู่การพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงในตนเองและผู้อื่นในชุมชน เยาวชนชุมชนชาวมอแกนมีกระบวนการ “จิตอาสา” และ “แกนนำอาสาสมัครชุมชนด้านศิลปะวัฒนธรรม และการละคร” นำไปพัฒนาตนเองได้

กลุ่มเยาวชนได้สืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีมอแกนควบคู่ไปกับการสร้างละครเยาวชน เพื่อต่อยอดสู่การสร้างสังคมชาวมอแกนให้เกิดความยั่งยืนในมิติของ สุขภาพ ความคิด และสังคมชุมชนเกิดเวทีการแสดงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมอแกน และกลุ่มบุคคลทั่วไป แกนนําเยาวชน และแกนนำชุมชนรวมตัวและเกิดเป็นองค์กรด้านศิลปวัฒนธรรมต้นแบบ ในการขับเคลื่อนงานโดยชุมชนมอแกนเองเพื่อความยั่งยืน

รูปแบบการประเมินความสำเร็จของโครงการ

ในการดำเนินงานโครงการจะใช้กระบวนการประเมินจากการถอดบทเรียนของกลุ่มเยาวชน ชุมชน และการมีส่วนร่วมขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนดังกล่าวได้พูดคุยแลกเปลี่ยนถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ โดยมีกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1. กลุ่มเยาวชนเป้าหมายหลัก
2. กลุ่มแกนนำชุมชน 4 พื้นที่ ตลอดจนกลุ่มศิลปินพื้นบ้านมอแกน
3. กลุ่มของอาสาสมัครในพื้นที่และต่างพื้นที่
4. กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องในและนอกพื้นที่เป้าหมายของการดำเนินงานโครงการ
5. กลุ่มองค์กรของรัฐและการศึกษาในพื้นที่

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ

1. ระดับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน
2. ความพึงพอใจ ของกลุ่มเป้าหมาย
3. ตัวชุมชน และเยาวชน ตลอดจนบุคคลทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน

วิธีการประเมินผลโครงการ

1. การสังเกต
2. การมีส่วนร่วม
3. การสัมภาษณ์/พูดคุย
4. การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มเป้าหมาย

ผลกระทบจากการดำเนินการต่อชุมชนพื้นที่เป้าหมาย

ทางกาย กลุ่มเยาวชนในการดำเนินงานโครงการมีสุขภาพทางกายดีขึ้น จากกระบวนการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยพัฒนาตนเองให้ลดละเลิก สิ่งที่เป็นทอนร่างกาย และยังนำไปขยายผลต่อยังชุมชน และกลุ่มพื้นที่ใกล้เคียง

ทางจิต เมื่อสังคมและชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ สร้างสังคมตนเอง ได้ดี เด็ก เยาวชน แกนนำชุมชน ประชาชนพื้นบ้าน และสังคมก็ย่อมมีสุขภาพจิตที่ดี โดยการบูรณาการณร่วมกัน

ทางปัญญา กลุ่มแกนนำเยาวชนแถวสอง และแกนนำชุมชน รวมทั้งภาคีเครือข่ายได้มีการบูรณาการการทำงานเป็นทีมและเกิดกระบวนการคิดด้านการจัดการชุมชนโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมที่ตนเองมีอยู่และทรงคุณค่า มาพัฒนาบ้านเกิดตนเอง

ทางสังคม มีการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเด็นสาธารณะในชุมชน / เกิดกระบวนการต่อยอดให้ศิลปวัฒนธรรมมีบทบาทในชีวิตผู้คน โดยการนำ "ศิลปะ-วัฒนธรรมมอแกน" เข้าไปเปลี่ยนแปลงชุมชนด้วยชาวเลมอแกนเอง อีกทั้งยังได้เกิดกระบวนการทำงานเป็นองค์กร เป็นต้นแบบขององค์กรชาวบ้านมอแกนในการพัฒนาสังคมตนเองไปสู่ความยั่งยืนได้

บทบาทชุมชนเครือข่าย การเข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินงาน ผลักดันงานด้านศิลปวัฒนธรรม ชุมชนมอแกน

การดำเนินงานโครงการ ละครเด็กอันดามันสร้างสุข (ออลางมอแกน)
มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ เยาวชนชาติพันธุ์ที่อยู่โอกาสกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน
2 จังหวัด 4 ชุมชน คือ

เยาวชนมอแกนเกาะพยามจังหวัดระนอง

เยาวชนมอแกนเกาะช้างจังหวัดระนอง

เยาวชนมอแกนบ้านทับปลา จังหวัดพังงา
เยาวชนมอแกนบ้านเกาะนก จังหวัดพังงา

จากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มีกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นตัวแทนน้องๆ จากทุกชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ให้เด็กและเยาวชนเข้ามาทำกิจกรรมในชุมชน มีส่วนร่วมในการสำรวจ ค้นหาเรื่องราวในชุมชน และคอยติดตามการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรมเวที นำเสนอของแต่ละชุมชน

นอกจากนี้ ชุมชนมอแกนบ้านทุ่งหว้าจังหวัดพังงายังมีปราชญ์ชาวบ้านแขนงศิลปะการแสดงที่สำคัญคือ ป่ากิมตัน กล้าทะเล แกนนำสื่อพื้นบ้าน "ร้องแจ๊จ" ผู้มีความสามารถด้านดนตรีและพร้อมที่จะถ่ายทอดภูมิปัญญาของชาวมอแกนผ่านศิลปะการแสดงสอนเด็กๆ ในชุมชนให้สามารถตีกลองระฆังมะนาจังหวัดหะมอแกน และเป็นครูผู้ถ่ายทอดตำนานเรื่องเล่าของชาวมอแกน

ผ่านกระบวนการศิลปะการแสดงสื่อพื้นบ้านร้องเง็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสอนให้ลูกสาวคนเล็ก ซึ่งแต่เดิมไม่มีความมั่นใจในตัวเอง ไม่กล้าแสดงออก และไม่มีความภาคภูมิใจในวิถีมอแกน แต่ปัจจุบันเข้าร่วมกลุ่มและกล้าแสดงออกมากขึ้นด้วยเหตุนี้ เด็กๆ ในชุมชนจึงใช้ชีวิตวันจันทร์-ศุกร์ อยู่ในระบบโรงเรียน เสาร์-อาทิตย์ นอกโรงเรียนเข้าสู่ระบบสื่อศิลปวัฒนธรรมที่มีครูภูมิปัญญา เป็นคนในชุมชน จึงอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการศิลปวัฒนธรรมทำให้ช่องว่างระหว่างคนรุ่นใหม่กับกับคนที่มีวิถีดั้งเดิม ได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น

จุดเด่น และจุดอ่อนหรือจุดที่ควรพัฒนาของโครงการ (มี 2 ประเด็นหลัก คือ input และ process)

ปัจจัยที่ทำให้โครงการนี้มีจุดเด่นคือ ทีมผู้ดำเนินงานโครงการมีความพร้อมในการทำงานอย่างเต็มที่ทั้งในเรื่องกำลังกาย และกำลังใจ อีกทั้งยังได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ใหญ่ของชุมชน เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย หรือกลุ่ม “จ่าน้ำดมอแกน” ที่เข้าร่วมในโครงการมีความสนใจและตั้งใจที่จะเรียนรู้และรับเอาสิ่งใหม่ๆ อย่างเต็มที่ ผู้ปกครองของกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความยินดี และมีความต้องการให้บุตรหลานเข้าร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น 4) มีกลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ชาวมอแกนที่พร้อมเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับลูกหลาน

สำหรับจุดอ่อน คือ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่น เมื่อเวลาผ่านไป หากกลุ่มเด็กกลุ่มนี้มีภารกิจอย่างอื่นที่ต้องทำ ก็อาจส่งผลให้ในบางครั้งอาจจะไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นได้เนื่องจากธุระจำเป็นอย่างอื่น

กระบวนการดำเนินงานของโครงการนี้มีจุดเด่นคือ 1) กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่จัดขึ้นแต่ละครั้งมีความหลากหลาย มีความน่าสนใจ จึงมีส่วนช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี 2) ตั้งแต่เริ่มต้นทำงานทางผู้ดำเนินโครงการได้จัดกิจกรรมในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอทำให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกผูกพันและกระตือรือร้นที่พัฒนาตนเอง

อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้ดำเนินโครงการยังได้หาเวทียกพื้นที่เพื่อเพิ่มโอกาสกลุ่มเป้าหมายได้มีพื้นที่ออกไปแสดงตัวตนต่อสาธารณะอีกด้วย

เรื่องราวความประทับใจความคาดหวัง หรือที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหวัง

เด็กและเยาวชนในโครงการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจในกิจกรรมที่ต่างๆ ที่จัดขึ้นเป็นอย่างมาก เมื่อมีโครงการนี้กลุ่มเป้าหมายรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น มีการพัฒนาตนเองมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และทำให้พวกเขาเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และชาติพันธุ์ของตนเอง

ในส่วนของกิจกรรมบูรณาการด้านสีอนั้นผู้ดำเนินโครงการสามารถนำเอาสื่อศิลปะการแสดง และดนตรีพื้นบ้าน ตลอดจนสื่อศิลปะทัศนกรรมพื้นถิ่นมาผสมผสานกันได้อย่างลงตัว ทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามถนัดและความสนใจ ส่วนเชิงพื้นที่ผู้ดำเนินโครงการสามารถให้ชุมชนทำงานร่วมกันได้ดีมากขึ้น

นอกจากนี้ การเกิดกลุ่มเจ้าหน้าที่มอแกน ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนมอแกนรุ่นใหม่ มีพลังและศักยภาพในการสืบทอดและสานต่อศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่สำคัญเยาวชนกลุ่มนี้ต้องการรักษาอัตลักษณ์ความเป็นคนมอแกนไว้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้ หากแต่การจัดกิจกรรมบางอย่าง อาจจะต้องมอบหมายให้เป็นบทบาทของกลุ่มเยาวชนที่ได้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยมีทีมผู้ดำเนินโครงการเป็นที่ปรึกษา เพราะจะช่วยให้กลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้สามารถเติบโตด้วยตนเองได้

โดยภาพรวม ระดับความสำเร็จของโครงการนี้

โครงการนี้ประสบความสำเร็จมาก หากมองในระดับของการดำเนินงานของทีมงานผู้ดำเนินโครงการที่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนงานที่วางไว้ได้ดี และผลจากการดำเนินงานก็ได้บรรลุเป้าหมายของโครงการที่ตั้งเอาไว้คือ ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสในการเรียนรู้ทักษะทางด้านกระบวนการละครควบคู่ไปกับการเรียนรู้ศิลปะด้านอื่นๆ ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีทักษะการแสดงละครและสามารถนำเสนอในชุมชนจนได้รับการยอมรับและมีรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ และทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถร่วมกันผลิตผลงานในเชิงศิลปวัฒนธรรมชุมชนเพื่อนำเสนอในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง

แต่หากพิจารณาถึงบทบาทของกลุ่มเยาวชน เจ้าหน้าที่ มอแกน พบว่าเด็กๆ ยังมีบทบาทเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนด แต่ยังไม่ได้สร้างกิจกรรมด้วยตนเองมากนัก ด้วยเหตุนี้ หากโครงการมอบหมายภาระงานส่วนหนึ่งที่อยู่ในโครงการ ให้เป็นความรับผิดชอบของกลุ่ม ก็จะช่วยให้พวกเขาเติบโตขึ้นอีกระดับหนึ่ง

โดยฝ่ายวิชาการอาจารย์จารีญา อรรถอนุชิต
คณะประเมินโครงการแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรม สสส.

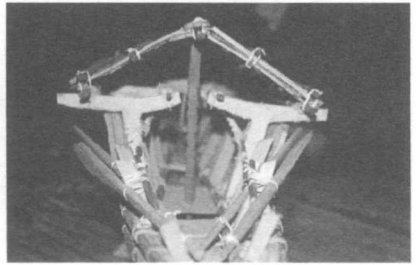

อัตลักษณ์ “กำบัง”

จิตวิญญาณมอแกนที่กำลังเลือนหาย

“กำบัง” หรือ “เรือ” เป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตของชาติพันธุ์มอแกน เป็น เครื่องมือทำมาหากิน ประกอบอาชีพ กำบังมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น คือมี “ง่าม” โค้งมนบริเวณที่หัวเรือและบริเวณตรงส่วนของท้ายเรือ ง่ามปากกลมที่หัวและท้ายเรือใช้ประโยชน์ก็คือเป็นที่ปีนป่ายขึ้นลงเรือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อชาวมอแกนลงทะเลเพื่อว่ายน้ำและดำน้ำหาปลา การขึ้นเรือทางข้างเรือที่มีกาบเรือทำด้วยไม้ระกำที่อ่อนและไม่แข็งแรงนั้นยากเพราะไม้ระกำที่เสียบต่อกันด้วยซี่ไม้ไผ่นั้นไม่แข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักคนขึ้นลงได้ ง่ามหัวและท้ายเรือมีประโยชน์สำหรับเป็นที่จับยึดเวลาลากเรือขึ้นและลงหาด

การเรียกชื่อส่วนต่างๆ ของเรือ หรือ “กำบัง [Kabaang[^]] ในภาษามอแกนจะเรียกดังนี้ หล่าเก้ [Hlarkay[^]] (ส่วนของท้องเรือ) ต่าบั้น [Tabin] (ส่วนของแก้มเรือ) ทุโก๊ะ [Too go[^]] (ส่วนบริเวณท่อนคอเรือ) บ่าฮ้อย [Bar hoy[^]] (ส่วนของไหล) ตะบั้ง [Tabing[^]] (ส่วนของซี่กาบหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “กง”) สมัยก่อนนั้นชาวมอแกนใช้เถาวัลย์ชนิดหนึ่งที่ชาวมอแกนเรียกขานว่า “หล่าลัด แซป [Hlalut[^] chap[^]]” ซึ่งนำมาใช้แทนเชือกผูกมัด สำหรับการยึดประกอบการสร้างเรือ ชาวมอแกนนั้นเลือก “กำเอ้ ป๊ะไอ๊ะ [Kaey pa[^] o[^]]” เพราะมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการทำและขึ้นรูปตัวเรือ ส่วนในการโค่นไม้ ชาวมอแกนนั้นก็จะทำนั้งร้านจากต้นไม้นขนาดเล็กที่หาได้ในป่าบนเกาะผูกโยงยึดเกาะกับต้นไม้และทำคล้ายบันไดลิงที่สามารถใช้เหยียบแล้วยืนตัดได้ บริเวณส่วนของโคนต้นไม้ในตำแหน่งที่สูงจากพื้นดินพอเหมาะและสามารถยืนโค่นต้นไม้ได้พอดี

องค์ความรู้ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาติพันธุ์มอแกนสามารถสร้างเครื่องที่ช่วยทุ่นแรงที่ใช้ในการขยับท่อนไม้ที่มีขนาดใหญ่โตและมีน้ำหนักมากๆ ได้ เมื่อก่อนนั้นชาวมอแกนร่วมแรงร่วมใจกันพลิกไม้เรือโดยใช้ “กู๋หล้า” [Koo hla^] หมุนไม้เรือจากแวนอนมาเป็นแนวตั้ง “กู๋หล้า” [Koola^] ประกอบด้วยโครงไม้ค้ำยันที่มีส่วนของแกนไม้และส่วนของคานไม้ตั้งอยู่เมื่อมอแกนเคลื่อนคานหมุน เข็วที่ผูกโยงอยู่กับแกนไม้ดึง ส่วนนี้ก็จะดึงให้ไม้เรือที่มีน้ำหนักมากสามารถเคลื่อนที่ได้ ในส่วนของการมาดเรือชาวมอแกนก็จะช่วยกันใช้ขวานสับเพื่อเปิดหน้าไม้ให้เรียบและเป็นระนาบเดียวกัน ในการใช้ขวานสับลงน้ำหนักในแต่ละครั้งที่มอแกนจะสับลงบนเนื้อไม้ ในส่วนของการกำหนดเครื่องหมายไว้บนเนื้อไม้จะมีตำแหน่งที่ชาวมอแกนทำเครื่องหมายเอาไว้ เพื่อให้ได้ขนาดและรูปร่างตามความตามขนาดที่ผู้สร้างเรือต้องการ มอแกนตีเส้นร่างเป็นลายพื้นฉลามเพื่อเป็นเครื่องหมายในการลงตำแหน่งขวานทำให้การสับเฉาะไม้มีสัดส่วนที่สม่ำเสมอ มอแกนสับไม้เป็นรูปคล้ายพื้นฉลามเพื่อให้ง่ายต่อการขุดเนื้อไม้ให้เป็นร่องมอแกนใช้ “อะโย [Ar yai^]” ซึ่งเป็นเครื่องมือดั้งเดิมของชาวมอแกนที่ใช้สำหรับการขุดเจาะเนื้อไม้ ชาวมอแกนใช้ “กู๋หล้า” [Koo la^] พลิกไม้เรืออีกครั้ง แล้วใช้ขวานสับเกลานเนื้อไม้ด้านข้างตามรูปแบบที่ได้กำหนดตำแหน่งเอาไว้แล้วใช้ขวานแต่งบริเวณส่วนท้องของไม้เรือ มอแกนใช้ “หล้าแม่ะ [Hlamay^]” หล้าแม่ะ เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ชนิดหนึ่งในการสร้างเรือหลังจากการแต่งไม้เรือเรียบร้อยแล้ว มอแกนจะทำคานยกเรือ เพื่อเตรียมการเผาเรือและเบิกกาบเรือการเบิกกาบเรือ บนคานยกเรือที่ทำขึ้นมาจากไม้ไม่ยุ่งยากนั้น แรกเริ่มเดิมทีนั้น ไม้เรือจะอยู่ในลักษณะคว่ำเพื่อให้ได้รับความร้อนจากการเผาเรือ ซึ่งนั่นจะทำให้เนื้อไม้ขยายตัวออก รวมทั้งยังมีความยืดหยุ่นตัวมากขึ้นกว่าเดิมอีกด้วย จากนั้นช่วยกันพลิกไม้เรือหงายขึ้น เพื่อทำการ “เบิกกราบเรือ” ด้วยเครื่องมือดังรูป เพื่อให้ไม้เรือขยายแบะกว้างออก จากการรังของขุดเครื่องมือนี้ มอแกนนำ อุปกรณ์ไม้ที่เรียกว่า “กละ” มาสวมทั้งหัวและท้ายไม้เรือในขณะที่กำลังเบิกเรือ เพื่อป้องกันการแตก

และดีดออกของไม้เรือ ช่วยลดและป้องกันอันตรายต่อผู้ทำเรือในขณะที่ทำการเบิกกราบเรือ 24. มอแกนสังเกตุการเบิกเรือเพื่อให้เกิดความสมดุล ระหว่างฝั่งซ้ายและขวาของไม้เรือ เพื่อพยายามให้ไม้เบาะออกให้ได้มากที่สุดมอแกนใช้ไม้วัดขนาดความหนาบางของไม้เรือ เพื่อที่จะแต่งไม้เรือ ให้มีความหนาสม่ำเสมอตลอดทั้งลำเรือการแต่งเรือหลังจากการเผาครั้งแรก ในการทำเรือ "กำบ้าง" ต้องเบิกไม้เรือแบบเดียวกันนี้อีก 2 ครั้งการแต่งหัวและท้ายเรือให้เป็นดังรูป ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของเรือมอแกน

มาดเรือมอแกนที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว รอคอยการเสริมกราบและประกอบเป็นลำเรือมอแกนต่อไป. ในสมัยก่อนนั้นมอแกนเลือกใช้ไม้ระกำในการเสริมกราบเรือ แต่สมัยนี้นิยมใช้ไม้กระดานเพราะคงทนกว่ามาก แม้ว่าจะทำยากกว่า และใช้เวลานานกว่าในการทำไม้กระดานนั้น ต้นไม้หนึ่งต้นทำเป็นไม้กระดาน

ศิลปะ ดัวยจิตวิญญาณแห่งบรรพชน :

อีบูม อีباب [E boom E bab^๗]

ชาติพันธุ์มอแกน นับถือผีบรรพชนมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นศูนย์รวมแห่งความเชื่อความศรัทธาและศรัทธาของคนในหมู่บ้าน แม้กระแสพัฒนาแบบการก้าวกระโดดของสังคมภายนอกที่คอยรุกคืบ กระนั้นความเชื่อยังคงตรึงติดในห้วงความสำนึกรักต่อปู่ย่าตายายไม่เคยเลือนหาย

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาการจัดกิจกรรมทางความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนนั้นในรอบหนึ่งปีจะมีพิธีที่สำคัญยิ่งโดยชาวมอแกนเรียกพิธีนี้ว่า “หล่อโบง” พิธีหล่อโบงคือการระลึกถึงบรรพชนเพื่อบวงสรวงขอพร และการประชุดประชันจากลูกหลาน ดังสะท้อนในบทสวดของชาวมอแกนว่า “หากปีนี้ลูกหลานได้รับอันตราย หรือทำมาหากินไม่ดี อาหารทะเลไม่สมบูรณ์ก็จะไม่ทำพิธีให้กินในปีหน้า” จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่าลูกหลานปัจจุบันยังคงมีการสวดเทวกรกุศโลบายในคำพูดเพื่อสื่อสารผ่านทางหมอผีซึ่งเป็นตัวกลางทางวิญญาณบรรพชน

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ศสส. “สื่อกลางมอแกน”

พิธีบูชาบรรพชน ในภาษามอแกนว่า "หล่อโบบง" หรือ พิธีลอยเรือของชาวมอแกนนั้นเป็นการเซ่นไหว้บรรพชนผู้ได้ล่วงลับไปแล้วเพราะมอแกนนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และวิญญาณต่างๆ ในธรรมชาติ รวมทั้งวิญญาณบรรพบุรุษที่มี เสาววิญญาณบรรพบุรุษ "เสาหล่อโบบง" ผู้ชาย เรียกว่า "อึบ๊าบ" และผู้หญิง เรียกว่า "อึบุม" เป็นเสาไม้แทนสัญลักษณ์ปู่ย่าตายาย การฉลองเสาววิญญาณบรรพชน ซึ่งในพิธีนี้ก็มีการลอยเรือสะเดาะเคราะห์ ในการลอยเรือมีวัตถุประสงค์คือเพื่อนำเอาเคราะห์ร้ายไปเคราะห์ดีไว้ โรคภัยไข้เจ็บ ความทุกข์โศกต่าง ๆ ออกไปจากชุมชน ส่วนพิธีฉลองเสาววิญญาณบรรพบุรุษของมอแกนนั้น จัดขึ้นในช่วงข้างขึ้น เข้าเดือนห้าของทุกปี ช่วงประกอบพิธีกรรมนี้ชาวมอแกนจะไม่ออกไปทำมาหากินเป็นเวลา 3 วัน 3 คืน จะมีงานฉลองที่มีการดื่มกิน การเล่นดนตรี "รองเง็ง" ผู้เฒ่าผู้แก่จะรำรำทั้งวันทั้งคืน มีการเข้าทรงทำนาย โชคชะตาของหมู่บ้านนำโดยผู้นำทางวิญญาณปัจจุบันมีผู้สืบทอดด้วยการถูกเลือกจากจิตวิญญาณปู่ย่าเพียงคนเดียว คือ คุณลุง ซาลามา กล้าทะเล ยิปซีผู้มีจิตวิญญาณเพียงคนเดียวในท้องทะเลอันดามัน การจัดพิธีนั้นจะมีญาติพี่น้องจากเกาะต่างๆ ทั้งในประเทศไทย และจากฝั่งหมู่เกาะมะริดของประเทศพม่ามาพบปะสังสรรค์กัน

ในพิธีกรรมมีสัตว์ชนิดหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการทำพิธีสำคัญๆ ของชาวมอแกนคือ "เต่า" เป็นการนำสัตว์ในตำนานความเชื่อมาทำนายถึงอนาคตของลูกหลาน ปัจจุบันเต่าทะเลเป็นสัตว์สงวนชาวมอแกนจึงไม่สามารถประกอบพิธีกรรมอย่างถูกต้องตามวิถีแต่โบราณมา

เชิงคุณค่าในการสืบสาน การทำเรือมอแกน “กำบัง”

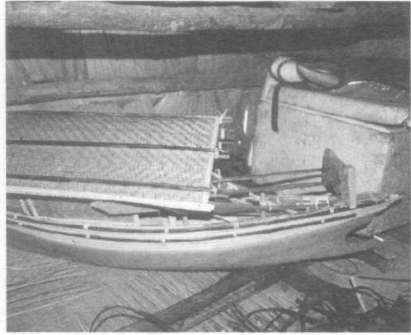
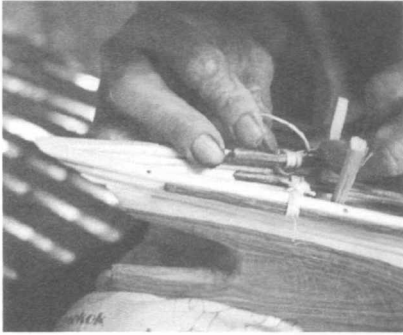
“กำบัง” ความสุขเล็กๆ จากเรือโบราณชาวมอแกน “กำบัง” ในภาษามอแกนแปลว่า “เรือ” ซึ่งหัวและท้ายเรือของ กำบัง มีลักษณะเป็นง่ามปากปลาฉลาม ซึ่งลักษณะและคุณสมบัติพิเศษในการขึ้นรูปหัวและท้ายเรือของชาวมอแกนที่ทำขึ้นมาเป็นง่ามลักษณะดังกล่าวก็เพื่อการให้เหมาะสมและง่ายต่อการปีนป่ายขึ้นลงเรือของเด็กๆ และทุกคนในครอบครัวยามล่องเรืออยู่กลางทะเล เพราะในสมัยอดีตชาวมอแกนนิยมอาศัยอยู่ในเรือเป็นเวลานานๆ และจะกลับขึ้นฝั่งก็ต่อเมื่อต้องมาหาน้ำจืด หัวเผือก หัวกลอย ข้าวสารมาเป็นเสบียงเท่านั้น จึงมีการสร้างต่อเติมหลังคาเรือขึ้นมาเพิ่มเติมเพื่อป้องกันแดดกันฝน

ลุงติ่ง ก่อทะเล ช่างฝีมือพื้นบ้านผู้เชี่ยวชาญการทำเรือ ก่าบ้าง อายุ 80 ปี เดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลกลับมาจากหมู่เกาะสุรินทร์ เกาะที่งดงามที่สุดในประเทศไทยเพราะเป็นช่วงมรสุมฤดู...จากหมู่บ้านมอแกนอันสงบไร้แสงสีมีแต่ทะเลสีครามสุดลูกหูลูกตา ยามนี้หน้ามรสุมลุงติ่งจึงเดินทางขึ้นแผ่นดินใหญ่เพื่อมาพักอาศัยอยู่กับลูกหลานบริเวณหมู่บ้านมอแกนแถบชายฝั่งเพื่อหางานทำ ความถนัดของลุงติ่งคือการทำเรือ “ก่าบ้าง” การขุดต่อเรือมอแกนโบราณ

ลุงติ่ง ก่อทะเล บอกว่า “ก่าบ้าง” เรือมอแกนโบราณจำลอง ทำได้ง่ายๆ นิยมใช้ไม้ขนุน ไม้ต้นตีนเป็ดทะเลมาทำ เพราะเป็นไม้เนื้ออ่อนแกะสลักได้ง่าย ส่วนอุปกรณ์การทำประกอบไปด้วย เลื่อย สี่ว์ มีดพรำ ส่วนมือเจาะขนาดเล็กการขึ้นรูปเรือมอแกนจำลองให้ตัดไม้ที่เลือกมาให้ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 นิ้ว ยาวประมาณ 20 นิ้ว นำมาตาก (เหลา) เนื้อไม้ออกด้วยมีดพรำเพื่อขึ้นรูปเป็นรูปเรือ ส่วนหัวและท้ายเรือให้ทำเป็นง่ามปากปลาฉลาม

รูปของผลงานเรือ... ของ น.นพ.ดร.ประจักษ์ศิลปาคม

ด้วยการค่อยๆ เหล่า ค่อยๆ தாகอย่างประณีตจนเป็นรูป แคนนี้ก็ ได้ผลงานชิ้นเอก ออกมาแล้วทุกวันนี้ในยามว่างลุงต๋องยังคงเข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดการทำเรือโบราณจำลองแก่กลุ่มเยาวชนมอแกน เป็นการอนุรักษ์การทำเรือมอแกน แก่ลูกหลานของตนให้สืบสานสืบทอดการทำเรือที่เป็นความภาคภูมิใจ และ ความสุขเล็กๆ ให้ตราตรึงติดอยู่กับของชาวมอแกนไม่จางหาย

กลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเป็นกลุ่มคนที่มีเอกลักษณ์การดำเนินชีวิตที่ เรียบง่าย อีศระสูง และการดำเนินชีวิตสมัยอดีตจะเกี่ยวเนื่องกับเรือโดยตรง เรือจึงเป็นดังชีวิตของชาวมอแกน การสืบทอดเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรม เหล่านี้จึงเป็นตัวตนในการสะท้อนวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของชาวมอแกนที่สำคัญ เป็นการสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนโดยการนำวัฒนธรรมของตนมา บูรณาการให้คงอยู่ไม่สูญหาย

ที่มา : จุลสารศิลป์สร้างสุข ฉบับเดือน สิงหาคม 2555
คอลัมน์ : เรื่องเล่าจากคนศิลป์

มูขุปราม๑แแกน เรื่องเล่าม๑แแกน “ก๑ล๑ด ม๑แแกน”

การดำเนินงานโครงการภายใต้การสนับสนุนของแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรม สสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพนั้นหลายปีมาแล้วที่ในฐานะคนทำงานเล็กๆ คนหนึ่งเข้าไปขลุกอยู่กับชุมชนตลอดชายฝั่งอันดามันกับชุมชนมอแกน วัฒนธรรมอาจจะทุกแขนงที่ซึมซับเข้ามาโดยไม่รู้ตัว พูดได้ว่าชาวมอแกนแทงเพรียง วางอวน หาปลา หาหอย คณะทำงานก็ต้องทำให้ได้ด้วยในทางวัฒนธรรมเพื่อสืบสานอัตลักษณ์ที่ทรงคุณค่าเหล่านี้ไว้สืบไป ไม่เฉพาะด้านอาชีพ ด้านการดำรงชีพเพียงอย่างเดียวเท่านั้นที่ได้เก็บรวบรวม

ในด้านส่วนของเรื่องเล่าตำนานจากการถ่ายทอดของผู้เฒ่าผู้แก่ก็น่าตื่นตาตื่นใจ เช่นกัน โดยคณะทำงานโครงการจะนำเรื่องราวเหล่านั้นบางช่วงตอนมาถ่ายทอดให้ทราบถึงบทสนทนาเรื่องราวจากปากต่อปากโดยคำให้การของผู้เฒ่าผู้แก่ ชาวมอแกนเอง โดยจะถ่ายทอดแบบที่ไม่มีการบิดเบือนสาระสำคัญใดๆ

เรื่องมีอยู่ว่า.....

“ตำนานก่อนการเกิดโลกของมอแกนนั้น ปู่ย่าตายายบอกว่าตำนานโบราณมอแกน “น้ำจะท่วมโลกนะลูกนะ นานไปข้างหน้าจะมีภัยพิบัติอีก แต่ไม่รู้ว่าจะเวลาที่สิบปีไป ตั้งหลายปีนั้นก็จะมีน้ำจะภัยพิบัติอีกบอกว่าเป็นยังไงภัยพิบัติไม่เคยรู้ น้ำท่วมโลกเป็นยังไงฉันก็ไม่รู้เค้าบอกว่าน้ำท่วมโลก “หลานูน” หมดเลยหมดเลยน้ำท่วมโลกหมดเลยมีเกาะอยู่เกาะหนึ่งที่ลอยอยู่ เกาะนั้นก็มีคนติดอยู่ติดอยู่สองคนหรือสี่คนก็ไม่รู้แล้วก็มีหมาแมวอะไรนี่แหละและก็ลอยไปลอยมาลอยไปลอยมาเค้าบอกว่ายังไงว่าเกาะนี้ถ้าลอยไปลอยมาเออเราอยู่บนนี้แหละเราอย่าให้สัตว์อื่นขึ้นบนเกาะถ้าขึ้นมาเราก็ตีเอาตีเอาตีให้มันตายหมดให้อยู่ข้างๆ เดี่ยวเกาะนี้จะจมแล้วเราจะอยู่ที่ไหนเออ...เค้าบอกอย่างนั้น เอ...อเราก็ช่วยกันตีตีทั้งแม่ทั้งพ่อเขายายเขาก็ตีกันก็ไม่ได้ขึ้นที่เกาะเกาะนั้นก็พอน้ำแห้งหมดตั้งอยู่เค้าก็เออเราก็สบายแล้วได้อาหารการกินแล้ว เรามีน้ำกินใหม่ น้ำก็มีอยู่นิดเดียวเออ...เราก็กินแค่นี้ก็พอ คนละนิดคนละหน่อยกว่าเราจะหาน้ำได้ พอน้ำแห้งหมดบ้านเมืองก็เป็นเหมือนเดิม แต่ต้นไม้ต้นไร่นาเค้าก็ไม่มี ให้เป็นยังไงมันจมไปยังไงได้ทำไมมันลอยเกาะเดียว พอแห้งลงแห้งลงแห้งลงเห็นเกาะหมดทุกอย่างก็ขึ้นมาเหมือนเดิมเลยก็ได้ อยู่จนบัดนี้มาภัยพิบัติอีกและก็ญี่ปุ่นตีครั้งที่หนึ่งครั้งที่สองและก็มาภัยพิบัติที่สามนี้ ยังมีอีกนะไม่ใช่แค่นี้ไม่ได้จะนานไปจะมีอีกลูกหลานเป็นร้อยปีไป

มันก็มียั้งนี้้นำมาแล้วยังมีไฟอีก ลมอีก ลมพายอะไรก็มีไม่ใช่อย่างเดียวมันยังมี
คนแก่ก็บอกอย่างนั้นฉันก็เชื่อคนแก่เพราะดูเอาออกจริงของเค้าใช้ไหมอืม..”

ยังมีเรื่องเล่าอีกมากมายทางคณะทำงานโครงการยังคงเก็บข้อมูล
เพื่อสะท้อนวัฒนธรรมมาถ่ายทอดแก่ผู้ที่สนใจ

วัฒนธรรมด้านภาษา

ภาษามอแกน (Moken) เป็นภาษาในตระกูลภาษา “ออสโตรนีเซียน” ซึ่งพูดกันทางตอนใต้ของประเทศพม่าลงมา สามารถพบได้มากในบริเวณ หมู่เกาะมะริดของประเทศพม่า ภาคใต้ของไทยและคาบสมุทรมะกวย ประชากรโดยรวมประมาณ 8,000 คน และในส่วนของประเทศไทยก็จะมีจังหวัดกระบี่ จังหวัดระนอง จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา ชาวมอแกนนั้นได้มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับชาติพันธุ์อุรักลาไฉ้ยในแถบจังหวัดภูเก็ต กระบี่ อยู่ไม่น้อย เนื่องจากมีการแต่งงานผูกญาติกันมากขึ้นในปัจจุบัน รูปแบบของภาษามอแกนนั้นจะเรียงประโยคแบบ ประธานกริยา และกรรม ไม่ค่อยมีความซับซ้อนทางด้านภาษามากนัก

ชาติพันธุ์มอแกน มีเอกลักษณ์ที่เป็นเฉพาะทางด้านภาษาพูด ดนตรี
พื้นบ้าน ชาวมอแกนไม่มีภาษาเขียนมีเพียงมุขปาฐะที่พูดสืบทอดมาจาก
บรรพบุรุษ เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองที่กระจุกกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ และ
ตลอดแนวชายฝั่งทะเลอันดามันทางตอนใต้ของประเทศไทย ชาติพันธุ์มอแกน
มีภาษาที่เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมที่เด่นชัดที่สุดและเป็นสิ่งสำคัญ
ที่สุดที่จะดำรงไว้ซึ่งความเป็น มอแกน ในสายตาของคนทั้งโลก การจัดเก็บ
รวบรวมทางด้านภาษามอแกนในครั้งนี้ไม่ใช่เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าเอกสารชิ้นนี้จะ
สมบูรณ์ที่สุด แต่เป็นการเก็บครั้งสำคัญที่จะเป็นแบบแผนให้ชนรุ่นหลังนำไป
พัฒนาต่อยอดเพิ่มเติม ทั้งความถูกต้องในด้านสำเนียง ประโยค เพื่อเป็น
ประโยชน์ทั้งในส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเอง และบุคคลทั่วไป

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านชาติพันธุ์มอแกนนั้น เป็น
การดำเนินงานตามแผนงานภายใต้แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรม เป็นการเก็บ
รวบรวมข้อมูลคำศัพท์ทางด้านภาษาถิ่นพื้นเมืองฉบับแรกในประวัติศาสตร์
ชาติพันธุ์มอแกนในจังหวัดพังงา

พจนานุกรมภาษาถิ่นพื้นเมืองชาติพันธุ์มอแกน จังหวัดพังงา เป็นการ
ผสานความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน นักวัฒนธรรมศึกษา
และที่สำคัญแกนนำชุมชนมอแกน ทั้งผู้เฒ่าผู้แก่ เยาวชนที่เข้ามามีส่วน
หนุนเสริมในการให้ข้อมูลที่สำคัญยิ่งในส่วนช่วยให้การรวบรวมครั้งนี้เป็นจุด
คานงัดทางด้านวัฒนธรรมมอแกนให้ออกมารวบรวมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

หลักการใช้พจนานุกรม

Ng ออกเสียง ง.

K ออกเสียง ก.

สัญลักษณ์ ^ ใช้แทนการขึ้นเสียงสูง

พจนานุกรม ภาษาถิ่นมอแกน

กำบัง [gah_bang]

น. แปลว่า เรือ เป็นเรือเฉพาะที่มีลักษณะง่ามทั้งหัวและท้าย ตัวเรือจะใช้การขุดขึ้นรูป ต่อเติมกาบเรือ โดยไม่ระกำมีการสร้างต่อเติมเป็นท่อยู่อาศัย ลักษณะเรือเช่นนี้จะมีเฉพาะวัฒนธรรมชาวมอแกนเท่านั้น

ก้าว [kow^]

กริยา. แปลว่า ไป อย่างเช่น ก้าวตำได้ [kowtumlai^] เป็นประโยคคำถาม แปลว่า ไปไหน

ก่าแต่็ด [ka dad^]

แปลว่า อูจาระ ตัวอย่างประโยคเช่น หม่มยักก่าแต่็ด [maeyug^ka dad^] หมายความว่า เดินเหยียบ อูจาระ หรือ เหยียบขี้

แก๊ะ [kar^]

น. แปลว่า ลี้น

แก้แต๊น [ka tan^]

แปลว่า โโกหก และหมายรวมถึง พุดมาก เป๊ น คำกล่าวกับบุคคลทั่วไป เช่น ไบ่แก้แต๊นล่งจั้น [baika tan la hun^] แปลว่า คุณโกหกมาก หรือ คุณพุดมาก

กี้เช้า [kee chow]

แปลว่า พรุ่งนี้

ก่าไตย [ka tai^]

แปลว่า ผี ตัวอย่างประโยคเช่น ไบ้ มา ใจ้ได้ กะ คุณ ก่าไตย ดั้น [bai mar ngai^ laikar tai din^] แปลว่า คุณอย่าร้องไห้ นะเดี่ยผีมานะ

แก้ตัม [kear tum^]

แปลว่า ตำ ตัวอย่างประโยคเช่น ไบ้ ออ เล้าะ แก้ตัม [bai^ or lor^ kear tum^] แปลว่า คุณมีผิวตำมาก

กือป้าว [kurpow^]

น. แปลว่า กระเป๋ ตัวอย่างประโยคเช่น กือป้าว ไบ จ้อ ล้อง [kerpow^ baijor long^] แปลว่า กระเป๋าที่คุณถือสวยงาม

กี้จุ่ม [keejoom^]

น. แปลว่า นก หรือยังมีคำอีกคำที่สามารถใช้ได้เหมือนกัน คือ ตี้จุ่ม [tee joom^] ตัวอย่างประโยค เช่น กี้จุ่ม กำล้ง นำ ญ้าก บั้น [keejoom^ kumlungnayag bin^] แปลว่า นกกำล้งบินมา

ก่าล้ง [kar lung^]

น. แปลว่า ปะการัง

ก่าอ้าว [kar owe^]

น. แปลว่า ไม้ ตัวอย่างประโยค เช่น ก้าว วัง ก่า อ้าว เบ้าะ ดี กวา [karwungkar aw^ bordeekwa^] แปลว่า เราไปตัดไม้กันดีกว่า

ก้อล๊ะ [korhla^]

น. แปลว่า เต่า เป็นคำนามใช้เรียกสัตว์ชนิดเต่า ใช้ทั้งเต่าน้ำเค็ม และเต่าน้ำจืด

ก่าไก้ [karkai^]

น. แปลว่า เท้า ตัวอย่างประโยคเช่น ก่า ไก้จี เป็นแผล [karkai^ jee pen phlaa^] แปลว่า เท้าเป็นแผลเจ็บมาก

ก้อ หมาย [kormark^]

แปลว่า ทำไร่ ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ่ ก่าว บ้อก ก้อ หมาย [jai kowbokkormarg^] แปลว่า ผมกำลังจะไปทำไร่

ก้าน [karn^]

น. แปลว่า ปลา หรือ แอ่ก้าน [อ.] [airkarn^] ตัวอย่างประโยคเช่น ก่าว ต่า เอ้า ก่า หวัง แอ่ ก้าน [kow ta aw^karwung air karn^] แปลว่า ออกทะเลไปหาปลา

กือใหญ่ [kur_yai^]

น. แปลว่า ปลาฉลาม

ก้อด้าง [kor dang^]

น. แปลว่า กุ้ง ตัวอย่างประโยคเช่น ก่าว หวัง ก้อด้าง ล้า เตอเอ้า [kowwankor dang lumterow^] แปลว่า ออกทะเลไปหากุ้ง

กือต้าม [ker tam^]

น. แปลว่า ปู ตัวอย่างประโยคเช่น กือต้าม แอม ล้า ป้อง [ker tam^ am lum pong^] แปลว่า ปูอยู่ในรู

ก่าบาว [karboaw^]

น. แปลว่าควาย ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ่ ปะ นะ ก่าบาว แอม ล้า นา [jai pa nakarboaw am lumna] แปลว่า ฉันมองเห็นความขอยุ่ในนา

กลุ้น [gloon]

น. แปลว่า ไข่ ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ่ ก่าว ป่าทะ ม่าน็อก ก่า มลั้ง กลุ้น [jai kaow^ ma nokkum lung gloon^] แปลว่า ฉันไปเจอไก่ กำลังไข่

ก่าต้อด [kar tot[^]]

แปลว่า ตด หรือ ผายลม ตัวอย่างประโยคเช่น ไปแบด
ก่าต้อด บูโช๊ะ [baibad[^] kartot boo cho[^]] แปลว่า
คุณผายลมเหม็นมาก

กรูด [groud]

แปลว่า ขนลุก ตัวอย่างประโยคเช่น บูไล่ แอ๊ป กรูด
[boo lai[^] ab[^] groud[^]] แปลว่า ขนลุก ขนพอง

กั๊ง [klung[^]]

แปลว่า ของแข็ง

กือหมั้น [kurmon[^]]

แปลว่า มิติมิติ ตัวอย่างประโยคเช่น ไหล้ไน้ บู ลาน
กือ หมั้น [lainai[^] boo lankurmun[^]] แปลว่า
คินนี้เดือนมิติมิติ

กู๊ไฟ [koopai[^]]

น. แปลว่า ปีน

ก้าวดับ [kaow[^] top[^]]

แปลว่า ไปไหน ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ้ แม่น
ก้าว ดับ [jai man kaow[^] top[^]] แปลว่า คุณกำลัง
จะไปไหน

ก่าบ้อก [karborg[^]]

แปลว่า เกียจคร้าน หรือ สิ้นหลังยาว ตัวอย่าง
ประโยคเช่น ไป บ้อก กาน กระ บ้อก แล ก้อด
ล่า ต๊ะ [baiborgkankaborg lay kortlar ta[^]] แปลว่า
คุณขี้เกียจ เป็นคนสิ้นหลังยาว

กลาน [klan[^]]

แปลว่า กระตุก

แกล๊ะ [klare[^]]

แปลว่า ลื่น

ย้าจ้อน [yam jon[^]]

แปลว่า กินข้าว ตัวอย่างประโยคเช่น ย้าจ้อน ก่ากั
[yam jon k aka[^]]

ยู้ก [yoog[^]]

แปลว่า รุจมุก

ย้า [yum[^]]

แปลว่า กิน ตัวอย่างประโยคเช่น ย้า หม่า น้อก
[yum ma nok[^]] แปลว่า กินไก่

งัน [ngun[^]]

แปลว่า มือ

จ๋อปล้อง [jor long^]

แปลว่า สวย ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ แอ้ม จ๋อ ปล้อง [bai am^jor long^] แปลว่า คุณอยู่สวยมาก

จ๋าหน้าด [janad^]

แปลว่า เด็กๆ ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ ป่า นะ จ๋าหน้าด แะสะ ต๊ะ อ้าว [jai par na^ janad^ air^ ta_aow^] แปลว่า ไปเจอเด็กๆ ที่ทะเล

แจ่งแจ้ม [jar ngam^]

แปลว่า หนาว หรือ เย็น ตัวอย่างประโยคเช่น ออ เล้าะ แจ่งแจ้ม ปู้ หยิน [or lor^jar lam poo yim^] แปลว่า ตัวคุณ เย็นมาก

แช้หลิ๊ะ [chair^ la^]

น. แปลว่า เกล็ด

ชะเต้าว [cha tow^]

น. แปลว่า สะตอ

ชอบาย [chor buy]

แปลว่า แกง ตัวอย่างประโยคเช่น ช้อ บาย แอ ก้าน [chor buy air kan^] แปลว่า แกงปลา

ชะแก๊ะ [cha kae^]

แปลว่า ต้นเตยปาทันที่นำมาทำเป็นเครื่องจักรสานของชาวมอแกนตัวอย่างประโยคเช่น นาฎ่านชะแก๊ะ [nay an cha kae^] แปลว่า สานเตยปาทัน

ดำว้าก [da wak^]

น. แปลว่า ปลาหมึกหรือ หมึกสายชนิดหนึ่ง อยู่ตามแนวปะการังน้ำตื้นอาศัยอยู่ในรู ตัวอย่างประโยคเช่น ดำว้ากแอ้ม ลำ ป้อง [da vak^ am lum pong^] แปลว่า ปลาหมึกอยู่ในรู

ด่าล้าก [darlak^]

แปลว่า เลือด

ดะ [dah^]

แปลว่า ใหญ่ ตัวอย่างประโยคเช่น ก่าบ้าง ลำ ใน อ่า ด๊ะ [ka baang lumnair da^] แปลว่า เรือลำนี้ใหญ่มาก

ดาโยง [da yong]

แปลว่า สูง ตัวอย่างประโยคเช่น ไบ ด่า โยง เก็น [bai da yonggern^]

ด่าบ้าก [darbak^]

แปลว่า ต่ำ

ตูจ้ย [thoo chai^]

แปลว่า นม ตัวอย่างประโยคเช่น ตูจ้ย อ่า ต๊ะ แปลว่า นมคุณ ใหญ่มาก

ม้าแก็ด [ma ket^]

แปลว่า เจ็บ ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ ม้า แก็ด ลือ หั้น [jai ma katlurhun] แปลว่า คุณเจ็บมาก

เหม่เหล็ก [mae lek^]

แปลว่า พริกไทยดำ ตัวอย่างประโยคเช่น ก้าว เหม่ แม่เหล็ก อ่อน ใจ้ ที [Kow^ men^ maylek^ on^ jai^ tee]

ลือก้อง [lare gong^]

แปลว่า คอ ตัวอย่างประโยคเช่น ลือ ก้อง บัยละตะ [Lur kong bai lata^] แปลว่า คอของคุณยาวมาก

แหล่ปั้น [ley pun^]

น. แปลว่า พัน

ล่าแก็ด [lar khet^]

แปลว่า ท้องฟ้า ตัวอย่างประโยคเช่น ไลน์ย ล่าตา หล่าแก็ด จอ ล้อง [lainai lar talark et jor long^] แปลว่า วันนี้ท้องฟ้าสวยมาก

ตำบาน [ta ban^]

แปลว่า จิต ตัวอย่างประโยคเช่น ไบ เบ้าะ ซ้อ บาย ตำ บาน เก้น [baiborchorbai ta ban^ kuon^] แปลว่า คุณทำแกงมีรสจืดมาก

แตงะ [tay_ nga^]

แปลว่า หู

น้ำก้อต [nakod^]

แปลว่า กลัว

น้ำฮ้อง [ma hong^]

แปลว่า ร้องเรียก

น้ำหว่า [navak^]

แปลว่า หัวเราะ

บุหลาน [boo lan]

น. แปลว่า ดวงจันทร์ ตัวอย่างประโยคเช่น บูหลาน ไล้ ไน จ้อ ล้อง [boo lanlainaijor long^] แปลว่า ดวงจันทร์คืนนี้สวยมาก

ปี้ตวัก [bee tuok^]

น. แปลว่า ดวงดาว ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ ใ้น บูหลาน กำมัน ปะนะ ปี้ตวักลา หั้น [ngainai^ boo lankarmun par na^ bee touk^ larhun^] แปลว่า คืนนี้มี ดวงดาวสวยงามมาก

บียหย๊ะ [booy ya^]	แปลว่า สิ่งของ
บ่าจั้น [bar jan^]	น. แปลว่า กะปิ
บูตึก [boo toog^]	น. แปลว่า อวัยวะเพศชาย
ไบ้ [bai^]	แปลว่า คุณ ตัวอย่างประโยคเช่น ไบ้ เบ๊ะ อ่า นื่อง [baiboramong^] แปลว่า คุณกำลังทำอะไร
บูล้ง [boo lang]	แปลว่า ผิวหนัง ตัวอย่างประโยคเช่น บูล้ง ไบ เซลอะ ก๊ะ [boo lung baiklerkar^] แปลว่า ผิวหนังคุณ สกปรกมาก
บูตุด [boo tood^]	แปลว่า ทวารหนัก
บูลัย [boo lai^]	แปลว่า ขน หรือ เส้นผม
เบ่อออ [ber _or]	แปลว่า พอง ตัวอย่างประโยคเช่น แอ ก้าน เบ่อ ออ [air kanber or] แปลว่า ปลาพองแล้ว
บูโชะ [boo cho^]	แปลว่า เหม็น ตัวอย่างประโยคเช่น แอ ก้าน บู โชะ [air kan boo cho^] แปลว่า ปลาเหม็นมาก
ป่าหน๊ะ [par na^]	แปลว่า มองเห็น ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ ป่า หน๊ะ ไบ้ ก้าว ต่า เอ้า [jai^ par na^ baikao^ ta out^] แปลว่า ฉันมองเห็นคนเดินไปทะเล
ปะกอ [par kor]	น. แปลว่า มือ
ปากก่าปะ [park ka pa^]	แปลว่า คุณกินหมาก
ปี้ [pee]	น. แปลว่า อวัยวะเพศหญิง
แป้นาง [pare nang^]	แปลว่า หมาก ตัวอย่างประโยคเช่น ไบ ย้า แป้นาง กั [bai yam pare nangka^] แปลว่า คุณกินหมาก หรือเปล่า
ป่าหน้าก [par nak^]	น. แปลว่า หนังสติก ตัวอย่างประโยคเช่น ไล้ ไหน ใจ จ้าว ติด ก็ จุ่ม [Lai nai jai kee joom] แปลว่า เอาหนังสติกไปยึงนก

ป่าหน้าด [par nad^]

น. แปลว่า ชายหาด ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ ก้าว ป่า หน้าด [jai kaow^ par nad^] แปลว่า จันทกำลัง เดินเล่นชายหาด

แป็ด [ped^]

แปลว่า มีด

แปซัง [pair chung^]

น. แปลว่า กลัว

มีนู้ด [min ood]

น. แปลว่า คน หรือ มนุษย์

มาน็อก [mar nok^]

น. แปลว่า ไม้ตัวอย่างประโยคเช่น ใจ เบ้าะ ซอ บาย มา น็อก [jai borchor buy ma nok^] แปลว่า ผมทำแกงไก่

มาตัย [ma tai^]

แปลว่า ตาย

ยอ [yor^]

แปลว่า ชวน หรือ ชักชวน

รูเหวียก [rooveak^]

แปลว่า ตกปลา ตัวอย่างประโยคเช่น ก้าว รู เหวียก [kawrooveak^] แปลว่า ไปตกปลา

แลป็น [lay pun^]

น. แปลว่า พัน

เหย้าะ [y^]

แปลว่า เกียจคร้าน หรือ ชี้เกียจ

เอนแกน [en can^]

น. แปลว่า น้ำเค็ม ตัวอย่างประโยคเช่น ไบ เบ้าะ ซอ บาย แกน เก็น [baiborchor buy kankuen^] แปลว่า คุณแกงมีรสเค็มมาก

อูม [e- boom]

แปลว่า คนแก่ ตัวอย่างประโยคเช่น ก้าว ตัม ไหม อี บูม [kowtammai e-boom] แปลว่า ไปไหน หรือครับยาย

แอกัน [air karn^]

แปลว่า ปลา

ออกัง [or kang^]

แปลว่า ปาก ตัวอย่างประโยคเช่น ออกัง ไบ บู โชะ [or kung^ bai bur chor^] แปลว่า ปากคุณเหม็นมาก

เอียก [e-ak^]

น. แปลว่า หอย ตัวอย่างประโยคเช่น เอียก แอ้ม ดาลัม บ่า ตัย [aeg^ am^ darlum bar tai^] แปลว่า หอยที่อาศัยอยู่ในหิน

ช๊ะ [cha^]	1
ถ้วว้า [tour^]	2
ตะไล้ [ta lai]	3
ป้าต [part^]	4
แห่นม้า [hnae^mar^]	5
น้ม [nump^]	6
ดูยู้ก [duyoong^]	7
วาลัย [walai^]	8
ช๊ะว้าย [chawai^]	9
ช๊ะเปราะ [chapror^]	10
ช๊ะเปราะแจ็ด [chaprorjas^]	11
ช๊ะเปราะถ้วว้า [chaportour^]	12
ช๊ะเปราะตะไล้ [chaportalai^]	13
ช๊ะเปราะป้าต [chaprorpat^]	14
ช๊ะเปราะแห่นม้า [chapornemar^]	15
ช๊ะเปราะน้ม [chapronum^]	16
ช๊ะเปราะดูยู้ก [chaprorduyook^]	17
ช๊ะเปราะวาลัย [chaprowalai^]	18
ช๊ะเปราะช๊ะว้าย [chaprowai^]	19
หว่าเปราะ [Wapror^]	20
หว่าเปราะแจ็ด [Waprorjat^]	21
หว่าเปราะถ้วว้า [Waportour^]	22
หว่าเปราะตะไล้ [Waportalai^]	23
หว่าเปราะป้าต [Wa^pro^part^]	24

หว่าเประแห่นม้า [Wa^pror^nayma^]	25
หว่าเประนั้ม [Wa^pror^num^]	26
หว่าเประดูยู้ก [Wa^pror^doo^yook^]	27
หว่าเประะวาหลั้ย [Waprowalai^]	28
หว่าเประะชะว้าย [Waprorchawai^]	29
ตะลั้ยเประะ [Talaipror^]	30
ตะลั้ยเประะแจ็ด [Talaiprorjat^]	31
ตะลั้ยเประะถั้วว้า [Talaiprortour^]	32
ตะลั้ยเประะตะไล [Talaiprortalair^]	33
ตะลั้ยเประะปาด [Talaiprorpat^]	34
ตะลั้ยเประะแห่นม้า [Talaipronamar^]	35
ตะลั้ยเประะนั้ม [talaipronum^]	36
ตะลั้ยเประะดูยู้ก [talaiprordoyook^]	37
ตะลั้ยเประะวาหลั้ย [talaiprowalai^]	38
ตะลั้ยเประะชะว้าย [talaiprochawai^]	39
ปาดเประะ [Part^pror^]	40

คำศัพท์อวัยวะในร่างกายในภาษามอแกน

ภาษามอแกน	ภาษาไทย
หม่าตะ [mata^]	ตา
ยูน [Yoong]	จมูก
อ้อกั้ง [Orkung^]	ปาก
ด่าตะ [Dadah^]	หน้าอก
หล่าเก๊ะ [Lakay^]	หน้าท้อง
ตูชัย [Toochai^]	นม

ป้อก้อ [Peekor^]	แขน
แอไ้ก [Airkai^]	ข้อศอก
ออดักตาอ้อด [O rtuk taog^]	หัวเข่า
บูลัยออดัก [Booliortuk^]	เส้นผม
ก้อไ้ก [Kor kai]	เล็บ
ดูกักัด [Doo gut^]	เนื้อ
ออล้อ [Or lor^]	ตัว
ละกอง [La Kong^]	คอ
แตงัก [Tay Nga^]	หู
ปากัก [Parkow^]	ขา
กาไ้ก [Karkai^]	ฝ่าเท้า
ออดัก [Ortuk^]	ศีรษะ
แลป็น [Laypun^]	ฟัน
แก๊ะ [Kay^]	ลิ้น
คิ้ว [Kew^]	คิ้ว
ตะบ้อง [Tabong^]	แก้ม
กาไต [Kartai^]	หัวใจ
กะเต็ง [Kartang^]	น่อง

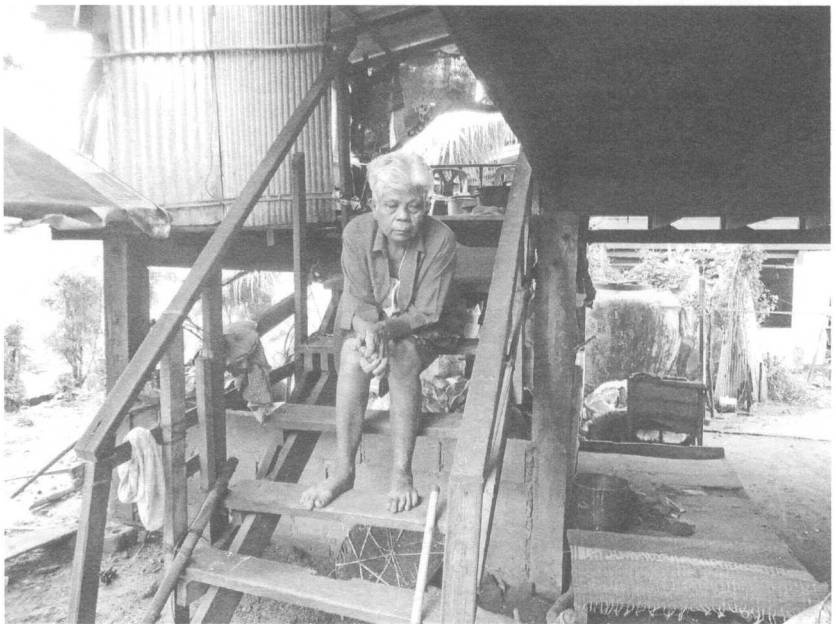

“มอแกน” กับ “อคติทาง อัตลักษณ์ชาติพันธุ์”

เป็นจริงที่ว่าตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ “มอแกน” นั้นมีอุปนิสัยใจคอเป็นคนขี้อายไม่ชอบสูงส่งกับใคร ไม่อยากร่วมกิจกรรมทางสังคมกับใคร อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่ต้อยต่ำนี้ยังคงแฝงเร้นภายในลึกๆ ในห้วงจิตใจของชนกลุ่มน้อยชาวมอแกน ล้วนแล้วแต่มีนัยที่แสดงถึงความคิดที่เป็นอื่นและความด้อยกว่าเชิงอัตลักษณ์ทั้งในเชิงวัฒนธรรม เชิงอำนาจ ทางสังคมและชุมชน หากเปรียบกับคนในสังคมที่เป็นมวลหมู่มนุษย์คนกลุ่มใหญ่แล้วความเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาวมอแกน การพยายามที่จะดูกลั่นทางวัฒนธรรม

เมืองในโลกเสรีนิยมที่กำลังเคลื่อนผ่านอย่างช้าๆ ให้กลายเป็นคนส่วนใหญ่ที่ยิ่งทวีความรุนแรง ในช่วงยุคสมัยของสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมานั้นถือเป็นตัวแปรครั้งสำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มอแกนที่ถือว่าได้ปรับเปลี่ยนเข้าสู่ยุคสมัยเสรีนิยมเนื่องจากภายหลังจากสงครามได้กำเนิดกระบวนการสร้างสังคมแบบสมัยนิยมที่มีอาณาเขตของความเป็นรัฐชาติชัดเจนมากขึ้น เหล่านี้ส่งผลให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนต่างชาติพันธุ์กันเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เรื่องราวของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มอแกนเริ่มมีความสำคัญหลังเกิดเหตุการณ์คลื่นยักษ์ถล่มชายฝั่งทะเลอันดามันประเด็นเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มอแกน กลายมาเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาทางสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะสายมานุษยวิทยา สังคมวิทยา ซึ่งมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามในยุคเดียวกันนี้เองบรรดานักมานุษยวิทยากลับมีความสนใจชาติพันธุ์มอแกนแบบฉาบฉวย เนื่องเพราะการเกิดขึ้นของรัฐ-ชาติที่กลืนกลุ่มชาติพันธุ์นี้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งรัฐ-ชาตินั้น ส่งผลให้เกิด

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. "ใจดวงมอแกน"

การปฏิสัมพันธ์ของคนต่างชาติพันธุ์มากขึ้น กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ นั้นจะอ้าง
อัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองไว้ได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
กรณีที่รวมตัวกันอยู่ในเมืองจะยังมีการก่อตัวทางชาติพันธุ์ได้หรือไม่ เป็นประเด็น
หลักในการเคลื่อนไหวงานทางวัฒนธรรมของกลุ่ม Andaman Soul

ดังนั้นแนวคิดที่จะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางชาติพันธุ์
มอแกนในสมัยนิยมศึกษาชาติพันธุ์อ้าง ของชาวมอแกนนี้ได้ชัดเจนขึ้น ก็คือ
เรื่องของกลุ่มชาติพันธุ์ พรหมแดนชาติพันธุ์ การอ้างชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์
ชาติพันธุ์ ซึ่งการอธิบายอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มอแกนในยุคสมัยนี้ ส่วนใหญ่จะ
เกี่ยวกับการแสดงออกของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในการมีปฏิสัมพันธ์ การอ้าง
อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ความสัมพันธ์ของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์กับอัตลักษณ์อื่นๆ
เช่น เพศและชนชั้น และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่พยายามอธิบายการ
เปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนเอง

กระบวนการบูรณาการ
สื่อศิลปวัฒนธรรม
ในนาม Andaman Soul

การทำงานเชิงรุกโดยการใช้สื่อศิลปวัฒนธรรมมอแกนบูรณาการกับกระบวนการละคร สู่การยกระดับตัวตน ลดความเหลื่อมล้ำทางชาติพันธุ์ การหยิบยกนำกระบวนการละครสื่อความหมายตัวตนสร้างการเห็นคุณค่าในความเป็นมอแกน ผสานตำนานเรื่องเล่าจากผู้เฒ่าผู้แก่ แสดงออกผ่านสื่อละครสร้างสรรค์

เค้าโครงการแสดง "เรื่องกล่าวผู้เฒ่ามอแกน (ภาษาถิ่น) "มาตะลึง"

.....ขึ้นต้นเรื่องด้วยบทเพลงมอแกน.....

ฉากที่ 1

ณ หมู่บ้านมอแกน ชนเผ่ายิปซีแห่งท้องทะเล มีผู้เฒ่ามอแกนกำลังเล่าเรื่องราวตำนานนิทานมอแกนให้ลูกหลานได้ฟัง

ฉากที่ 2

ในท้องทะเลแห่งมหาสมุทรที่สวยงาม ใต้ท้องทะเลที่แสนลึก ได้บังเกิดปลาวาฬตัวใหญ่มหึมา ที่แหวกว่ายไหลขึ้นเหนือพื้นน้ำเพื่อจําศีลเป็นเวลานาน จนมีประกายเปลือกกหอยทรายมาเกาะบนหลังปลาวาฬตัวนี้ จึงบังเกิดขึ้นเป็นเกาะที่สวยงามมีความอุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้และสัตว์นานาชนิด.....

ฉากที่ 3

.....เพลงประกอบ.....

ท้องทะเลอันกว้างไกลมีชาวมอแกนกลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในเรือ เดินทางไกลมาเพื่อหาที่หลบมรสุม บัดนั้นได้มองเห็นเกาะที่มีความอุดมสมบูรณ์อยู่ตรงหน้า เลยเข้าตั้งหลักปักฐานทำมาหากินอยู่บนเกาะมีการสร้างหน้าเพื่ออยู่อาศัย และหาหอยปูปลาที่เกาะอันนั้นจนกว่าจะผ่านมรสุม

ฉากที่ 4

และแล้วเมื่อมรสุมผ่านไป ซึ่งปลาวาฬที่ได้จําศีลได้เกาะแห่งนั้นรู้สึกเบื่อหน่ายรำคาญจึงว่ายออกจากเกาะนั้นไปและเมื่อปลาวาฬว่ายออกจาก

เกาะนั้นทำให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ อาทิ แผ่นดินไหว เกิดการกัดเซาะ น้ำท่วม และ เกิดทsunami

ฉากที่ 5

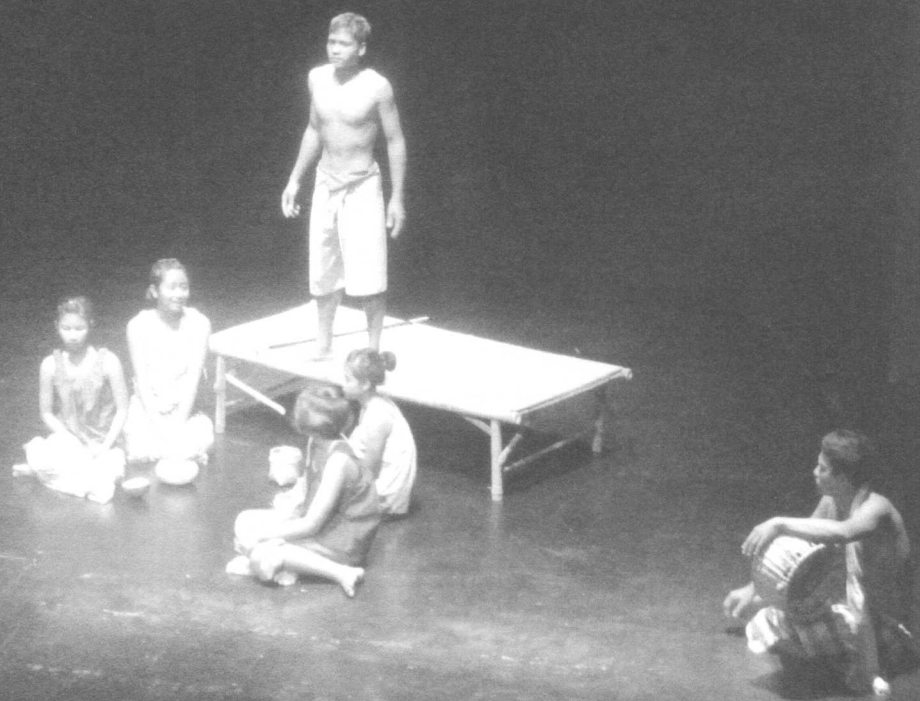
เกิดการอพยพของพี่น้องมอแกนที่อยู่ชายฝั่งเพื่อขึ้นไปสร้างที่อยู่บนยอดเขาเนื่องจากเกิดภัยพิบัติใกล้ฝั่งทะเลมากมายแล้วก็ ทันใดนั้นพี่น้องมอแกนก็ได้สังเกตเห็นว่ามีเปลือกหอยมากมายอยู่บนยอดเกาะ

ฉากที่ 6

และแล้วมีมอแกนคนหนึ่งได้ตะโกนขึ้นว่าอยู่ที่ไหนน้ำทะเลก็ถึง จึงลงไปขึ้นเรือเพื่อจะไปหาที่อยู่ใหม่และได้เหลี่ยมองกลับมาดูว่าเกาะแห่งนี้ขาดความอุดมสมบูรณ์ ต้นไม้แห้งเหี่ยวตาย ปลาได้น้ำหายไปหมด ทันใดนั้นเกาะนั้นมอแกนที่ออกมาจากเกาะเริ่มเห็นว่าเกาะนั้นเริ่มจมหายไปทีละนิดๆ จนหายไปและเขาก็จากไปเพื่อหาที่หลบใหม่

.....เพลงประกอบ.....

การดำเนินงานภายใต้กรอบคิด

กองทุน “**จำนำดม๑แกน**”

กองทุนโดยเอกชน เพื่อเอกชน และชุมชน

ไม่บ่อยครั้งนักที่จะมีโอกาสทำเพื่อคนอื่น...

และบางครั้งโอกาสก็เดินทางมาหาโดยไม่รู้ตัว

ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจว่าจะรับโอกาส

หรือก็ไม่แน่ว่าขึ้นอยู่กับโอกาสที่เลือกเรา...

และการเดินทางในครั้งนี้ก็ดูเหมือนโอกาสจะตั้งใจเลือกเราเป็นพิเศษ...

หลังจากดำเนินงานโครงการบูรณาการสื่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มอแกนและการละคร “เด็กอันต้ามันสร้างสุข (ออลาง มอแกน)” ภายใต้ การสนับสนุนของแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ศสส. ที่เน้นใช้ศิลปวัฒนธรรมมาหนุนเสริมสร้างสรรค์สังคมเยาวชน และชุมชน มอแกนมาได้ระยะหนึ่ง โครงการก็ได้ดำเนินกิจกรรมทั้งศิลปวัฒนธรรม การแสดง และการเดินทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อมาสร้างสรรค์สังคม ชุมชน เยาวชน ทำให้ปัจจุบันกลุ่มเยาวชนได้ดำเนินงานตามแผนงานการทำงานแล้ว ทั้งชาว มอแกน และกลุ่มเยาวชนยังได้คิด วิเคราะห์ และก่อตั้งเป็นกลุ่มการทำงานด้าน กิจกรรมเยาวชนขึ้นด้วย นั่นคือ กองทุน “จำนำต มอแกน”

นายจักรกฤษณ์ ชัยสุภา ผู้รับผิดชอบโครงการบูรณาการสื่อ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมอแกนและการละคร “เด็กอันต้ามันสร้างสุข (ออลาง มอแกน)” บอกว่า ปัจจุบันกลุ่มเยาวชนสามารถก้าวไปสู่อีกขั้นของ การพัฒนาคือการร่วมทุน ลงทุน จัดตั้งกองทุน “จำนำต มอแกน” ขึ้นโดยนำเงิน ที่ได้จากรางวัล การหารายได้เสริม การขายของที่ระลึก และอื่นๆ มาลงกองกลาง เพื่อสร้างรายได้และช่วยเหลือกันเองในระหว่างกลุ่มเยาวชน นอกจากนี้ ยังได้นำเงินส่วนหนึ่งไปช่วยเหลืออื่นๆ ในชุมชนตนเอง และจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างสรรค์ในชุมชนต่อไป

โดย กองทุน “จำนำตมอแกน” นี้เกิดจากแนวคิดของเยาวชน แต่ เริ่มแรกยังจะมีคณะทำงานในโครงการเป็นที่เล็งเห็นหนุนเสริมร่วมด้วย ซึ่งใน ลักษณะของการทำงานนั้นเยาวชนที่อยู่ในโครงการไม่ได้ทำหน้าที่ดำเนินงานของ โครงการเพียงอย่างเดียว แต่จะพยายามสร้างทุน หาทุน ขับเคลื่อนงานด้วยตนเอง ด้วยความเชื่อที่พวกเขาเชื่อว่า “หากเมื่อไหร่ที่ไม่มีพี่เลี้ยงคอยช่วยสนับสนุน อนาคตพวกเขาก็จะทำงานสร้างสรรค์ต่อไปด้วยตนเองให้ได้” ซึ่งนี่เป็นการ สร้างความเชื่อมั่นในตัวเยาวชนทั้งหมดได้อย่างไม่มีข้อแม้ และเชื่อว่า

สักวันเด็กเหล่านี้จะก้าวไปสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงด้วยลำแข้งของพวกเขาเอง”
ผู้รับผิดชอบโครงการ บอก

ซึ่งนางสาวศิวลาภ นาวารักษ์ แกนนำเยาวชนชนกลุ่ม จ่านาด มอแกน เล่าว่า ทุกวันนี้ตนและน้องๆ ในกลุ่ม รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำงานเพื่อสังคม เพื่อชุมชน และเพื่อคนอันดามันมาก เพราะนี่เป็นโอกาสที่มีไม่บ่อยครั้งนักที่จะเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ทำงานเพื่อคนอื่น ทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นยังให้ประสบการณ์ที่ดีหลากหลายรูปแบบ เป็นการสร้างกลุ่มเด็กเพื่อการอาสาไปในตัวมากขึ้นด้วย ซึ่งนับได้ว่าเป็นเหมือนโอกาสจะตั้งใจเลือกเราเป็นพิเศษ เพื่อให้มีโอกาสมาทำเรื่องดีดีเหล่านี้

วันนี้ น้องๆ เยาวชนในกองทุน จ่านาด มอแกน ไม่เพียงจะทำงานเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตัวเองเท่านั้น แต่ยังตั้งจุดเด่นทางวัฒนธรรม มอแกนออกมา เพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชน ชุมชน ด้านการท่องเที่ยว เพื่อเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งในการส่งเสริมรายได้แก่เยาวชน และชุมชนด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เกิดเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มเยาวชน มอแกนแต่ละพื้นที่ และกลุ่มเยาวชนที่สนใจในพื้นที่จังหวัดพังงานั่นเอง

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรม สสส.

วารสารศิลปสร้างสรรค์

វិធានការសម្រាប់ ១ តិចណ. ៤៤

บทเรียนผ่านเกจ็เสดนา

“คนสามวัย

สานศิลป์ถิ่นมอแกน”

เสียงสะท้อนบางช่วงเสี้ยวแห่งความจริง

ในการจัดเวทีคน 3 วัยในครั้งนี้นั้น Andaman Soul และทางโครงการ “เด็กอันดามันสร้างสุข ออลางมอแกน จ.พังงา” จัดขึ้นเพื่อระดมความคิดของกลุ่มคน 3 วัยประกอบด้วย ผู้เฒ่าผู้แก่ปราชญ์ท้องถิ่น เยาวชนผู้สืบทอดประเพณี วัฒนธรรม แกนนำชุมชน โดยนำสื่อพื้นบ้านแขนงต่างๆ ไม่ว่าจะป็นด้านสื่อ

ศิลปะการแสดงร้องเงี้ยว สมุนไพรพื้นบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้าน กลุ่มเยาวชนแกนนำ ชาวมอแกน กลุ่มผู้นำชุมชน องค์การภาครัฐในท้องถิ่น รูปแบบเวทีจะเป็นการถอดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน เพื่อค้นหาของดีชุมชน ค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงชุมชนในอนาคต โดยผ่านกระบวนการสื่อศิลปวัฒนธรรมเชิงบูรณาการณ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ชุมชนและเยาวชนมอแกนได้มีศักยภาพในการจัดรูปแบบเวทีและเสนอข้อคิดเห็นด้วยตนเอง
2. เพื่อแลกเปลี่ยนสถานการณ์ในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนอนาคต
3. เพื่อให้เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนและประชาชนชาวบ้านมอแกนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาใช้ในกระบวนการทำงานควบคู่ไปกับการแสดงละครสู่การพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงในตนเองและผู้อื่น

อัตลักษณ์/ของดีในชุมชน

1. สื่อพื้นบ้านศิลปะการแสดงร้องเงี้ยว
2. ศิลปะหัตถกรรมชุมชนมอแกน
3. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ของชาวมอแกน
4. ภาษาถิ่นพื้นเมือง
5. การแสดงของกลุ่มเยาวชนมอแกน

หน่วยงานเครือข่าย

1. องค์การภาคเอกชน
2. ประชาชนชาวบ้านมอแกน
3. องค์การภาครัฐ
4. กลุ่มเยาวชน

ความคาดหวังของชุมชน

ชุมชนและเยาวชนมอแกนได้มีศักยภาพในการจัดรูปแบบเวทีและเสนอข้อคิดเห็นด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนสถานการณ์ในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนอนาคต เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนและประชาชนชาวบ้านมอแกนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาใช้ในกระบวนการการทำงาน ควบคู่ไปกับการแสดงละครสู่การพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงในตนเอง และผู้อื่น มีการจัดเก็บข้อมูลรวบรวมเพื่อพัฒนาชุมชน

ผู้ดำเนินกระบวนการ

1. นายจักรกฤษณ์ ชัยสุภา หัวหน้าโครงการ ออกลางมอแกน ภายใต้งานหนังสือศิลปวัฒนธรรม สสส.
2. นายห้อง กล้าทะเล ประธานกลุ่มชุมชนมอแกน
3. นายบุญพาด เรืองนุ่น แกนนำเยาวชนมอแกน
4. นายวุฒิไกร กลางทอง คณะทำงานโครงการ
5. นางสาวปภาพิรินทร์ บุตรไสวผู้ประสานงานโครงการ

1. ช่วงแรก ประเด็นหาจุดร่วม

1.1 ความเป็นมอแกน

ยายตั้ง อายุประมาณ 100 ปี เล่าว่า

สมัยก่อน มอแกนมาจาก จ.นครศรีธรรมราช อยู่ใกล้พระธาตุนครฯ
เริ่มต้นมาจากนครฯ ปัจจุบันอยู่ที่ อ.คุระบุรี จ.พังงา

ยายคล้อย อายุประมาณ 100 ปี เล่าว่า

(บุหงา) อยู่ที่เมืองไทยมาตั้งนานแล้ว ไม่ได้อพยพมาจากไหน
ปัจจุบันอยู่ ต.คึกคัก อ.ตะกั่วป่า

ยายคนที่ 3

อยู่ที่นางยอนมาตั้งนานแล้ว

อานกชน อายุ 90 ปี

มอแกนก็เหมือนกันทั้งเพ ปัจจุบันอยู่ บ้านน้ำเค็ม อ.ตะกั่วป่า
ตาชาลามะ เกาะสุรินทร์

- ไม่ได้อพยพมาจากไหน อยู่ที่อำเภอคุระบุรีมาตั้งนานแล้ว
- มอแกน มอแกลน วิธีทำกินอาจจะต่างกัน แต่ก็ เป็นมอแกนเหมือนกัน
- อยู่ในทะเล เข้า-ออกประเทศพม่า ภาษามอแกนที่เกาะสุรินทร์ อาจจะออกไปทางภาษาพม่าบ้าง

1.2 ภาษา

- มอแกนมีภาษาเขียน มีการบันทึก
- ภาษามอแกน มีตัวหนังสือ มีภาษาพูด มีภาษาเขียน แต่มอแกนไม่ค่อยเขียน เขียนไม่ค่อยถูก จึงไม่เขียน มีตำนานเล่าว่ามอแกนไม่ชอบเขียนเลยโยนอักษรและตัวหนังสือโยนลงไปทะเล ไปติดอยู่ที่ตัวปลาสด

- ในอดีตมีตัวหนังสือภาษามอแกน แต่ปัจจุบันเขียนเป็นตัวอักษรขอม หรือตัวอักษรไทย แทน

ผู้เฒ่าจากเกาะสุรินทร์ อายุ 99 ปี

- ตัวหนังสือ กข ค ง จ... ใช้ตัวหนังสือไทยใช้แบบเรียน กข ค ง จ...
- สมัยก่อนเขียนตัวหนังสือมอแกน จะใช้อิฐ หรือ หิน ขีดกันเป็นตัวหนังสือ
- มอแกนก็มีตัวหนังสือเขียน แต่ไม่ค่อยจะเรียน ถ้าเรียนต้องใช้หินเขียน พอไม่เรียน ตัวหนังสือมอแกนก็หายไป จึงใช้ตัวหนังสือภาษาไทยแทน จึงเขียนเป็นภาษาไทย และเปลี่ยนเป็นภาษาไทย
- การเรียนหนังสือของเด็กมอแกน เด็กๆ จะเก็บดอกไม้มาไหว้ครู เก็บมาถึง ถ้าดอกไม้บานเด็กคนนั้นจะเรียนฉลาด แต่ถ้าดอกไม้เหี่ยวเด็กคนนั้นจะเรียนหนังสือตก เรียนไม่เก่ง
- ตัวหนังสือมอแกนจริงๆเมื่อก่อนนั้นมี แต่ไม่ได้สืบสาน จึงหายไป

1.3 การตั้งถิ่นฐาน

การสร้างบ้าน พิธีกรรมการสร้างบ้าน และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

ลุงवाद

- มีคาถา ต้องขอเจ้าที่ แม่นางธรณี ถ้าท่านอยู่ที่นั้นก็ขอให้หลีกเสียบ้านที่จัดตกลงไป ขอให้อยู่เย็นเป็นสุข
- ต้องทำพิธีกรรมทุกครั้ง มีพิธีการลงเสาเอก

ลุงซาลามะ กล้าทะเล เกาะสุรินทร์ อายุ 70 ปี

- มีพิธีกรรม เวลายกบ้านจะดูไม้ขนาดยาว ไม้ขนาดสั้น ดูไม้ร้อน ไม้เย็น ในการเลือกสร้างบ้าน

ยายผิน จากบ้านท่าใหญ่ ต.ท่านุ่น

- มีพิธีกรรมเหมือนกัน

ยายคล้อย

- ต้องดูพื้นที่ ที่ที่สวยงาม ที่สวยแต่ไม่เหมาะสมจะสร้างบ้าน ก็ไม่อยู่เหมือนกัน ที่สวยอาจจะมีเจ้าของอยู่แล้วก็ได้
- ต้องมีลักษณะหลังคา บ้านที่ยก (สร้าง) แล้ว มุงหลังคา ไบจากจะไม่รั่ว มุงหลังคาด้วยไม้จะไม่เอา
- สมัยก่อน อยู่บนดอน ไม่มีเรือ มีเรือจอดไว้ตามป่าโกงกาง

เกาะสุรินทร์

- อาศัยอยู่บนเรือ เป็นทั้งบ้าน เป็นทั้งเรือ

1.4 ยาสมนไพร

ยาย

- มีฟ้าทะลายโจร เหาราก เหาโคนมาต้ม กินแก้เคล็ด แก้เมื่อย

ยายคล้อย

- ยาสมนไพรมีทั่วตามถนนหนทาง ลิตต้นโต แก้เป็นซาง
- เด็กๆ เป็นหวัด ยอดลูกเผล็ด (พริก) แขน้ำไว้หนึ่งคืน ล้างน้ำข้าว หยดใส่หัว อาบตามตัว หรือกิน

1.5 การคมนาคม

- (หัวข้อนี้ มิได้มีการกล่าวถึงในการเสวนาครั้งนี้)...

1.6 การปกครอง

ยายคล้อย กล้าทะเล

- มี ครั้งก่อนปกครองด้วยตนเอง และมีผู้ใหญ่แสงที่ ต.คึกคัก

เกาะสุรินทร์

- มีผู้นำ
- หน้าที่ของผู้นำ คือดูแลเรือ ดูแลของของสุญของหาย ดูแลคนเจ็บคนไข้ ทำพิธีกรรม รักษาความเจ็บไข้ของเด็กๆ

1.7 การทำมาหากิน

ยายจิ้น จากชุมชนบ้านเกาะนก

- ทำเสื่อจากเตยปาหนัน

1.8 การละเล่น

- โบกยี่ตูด
- ร้องแจ๊ส

1.9 ความเชื่อ

- พิธีกรรมการ ลอยเรือ หล่อโอง เป็นการบูชา ปู่ ย่า ตา ยาย
- ขอให้ลูกหลานอยู่ดีกินดี ไม่เจ็บไม่ไข้
- คำถามจากวงเสวนา ถ้าปีนี้มีลูกหลานเจ็บไข้ หรือตาย ปีหน้าจะยังทำพิธีกรรมดั้งเดิมไหม?

1.10 อื่นๆ

เพลงกล่อมเด็ก

ลุงวาด

- มี ร้องเป็นภาษาไทย (หาเนื้อร้องได้ที่ลุงวาด)

ยาย

- ร้องเพลงไก่เถื่อน

ลุง จากบ้านเกาะนก อายุประมาณ 60 ปี (หาเนื้อร้องได้ที่ลุง)

- (แปลความได้ว่า...) ลูกนอนในเปลขณะ พ่อจะไปทำงาน พ่อจะไปทำอะไรทำนา

แม่ติง ร้องเพลงภาษามอแกน

เครือญาติ

มอแกนที่ฟังเข้าไปอยู่ภูเก็ต มอแกนอุรุลลาไว้วัยที่ภูเก็ตได้ล้มละลาย แต่ก็

- อาชีพ ดีขึ้น แต่เด็กไม่รู้วัฒนธรรม เป้าหมายคือวัตถุ แต่แ่ วัฒนธรรม เทคโนโลยี แต่ต้องไม่ลืมวัฒนธรรม ตามเทคโนโลยี แต่เทคโนโลยีก็อันตรายเหมือนกัน
- ภาษามอแกน การสืบทอด เมื่อเรามีภาษามอแกน มอแกน 4 อำเภอ สอนลูกหลาน อย่าให้ลืม เด็กปัจจุบันฟังภาษามอแกนได้ แต่พูดไม่ได้ ผู้เฒ่าผู้แก่ต้องสอนเด็กสิ่งนี้คืออะไร... สิ่งนี้คืออะไร... (เป็นภาษามอแกน) สอนตลอดๆ เด็กก็จำได้ ไม่มีวัฒนธรรม ภาษา ก็ไม่มีมอแกนแล้ว เราสู้ต่อไปในการพูดภาษาของเรา พูดต่ออย่ายอมแพ้ เพื่อลูกหลานของเรา

ลุงเคียน

- วัฒนธรรม เด็กของเราไปไกล พ่อเฒ่าแม่แก่ ต้องสอนเด็กว่า เรามีกิจกรรมอะไรในแต่ละเดือน เช่น ประเพณีเดือนสี่เดือนห้า ทำไปเพื่ออะไร สอนอย่าให้สูญหายไป อย่าเอา (ติดตัวผู้เฒ่าผู้แก่) ไปหมด ถ้าไม่สอนลูกสอนหลาน ก็จะหมดไปโดยปริยาย

โกห่อง

- อยากฝากว่า จักรงานวันนี้คนเฒ่าคนแก่ได้อะไรบ้าง เราภูมิใจทั้ง 4 อำเภอ ชาวมอแกนต่ออายุได้ ได้ยิ้ม ได้หัวเราะ ทักทาย ร้องเพลงร่วมกัน คนเฒ่าคนแก่มีความสุข ท่านไม่เครียด หลังจาก กลับบ้านไปแล้วเด็กรู้ว่าเรามีวัฒนธรรม สิ่งที่เราทำเป็นสิ่งที่ ถูกต้องแล้ว เก็บไปคิดเก็บไว้ให้ลูกหลาน รองเง้ง ภาษา ศิลปวัฒนธรรม

เสวนาช่วงที่ 3 มอแกนรุ่นใหม่ เยาวชน

น้องบิก

สิ่งที่พ่อเฒ่าได้เล่า อยากให้ฟังจากลูกหลานว่า รู้สึกอย่างไร จะรักษา วัฒนธรรมมอแกนได้อย่างไร

น้องแอฟ พุงหว่า

อยากรักษา อยากให้ พ่อเฒ่าแม่เฒ่าสอนภาษามอแกนให้เด็กๆ ฟัง
พูดภาษามอแกนให้ฟังเลย จะได้พูดเป็น ฟังเป็น

นง พุงหว่า

รู้สึกดีใจ คนแก่ๆบ้านเรามาเจอกัน คนเฒ่าคนแก่บางคน มาจาก
หลายที่ ฟากนูน ฟากคุระบุรี เวลาที่มีกิจกรรม ได้สืบต่อไป มีกิจกรรม
ร่วมกัน

ส้ม ทับปลา

รู้สึก ดีใจ สนุกสนาน ที่เห็นพ่อเฒ่าแม่เฒ่า หัวเราะกัน

ติม ทับปลา

รู้สึกดีใจที่เห็นพ่อเฒ่าแม่เฒ่า มาร่วมงานกัน

บ้านทับปลา

อยากทำ อยากจะพูดภาษามอแกนให้เป็น และรักษาภาษา
มอแกนต่อไป

น้องกรีน บ้านเกาะนก

ดีใจ ที่เห็นพ่อเฒ่าแม่เฒ่า ฟันฟู สิ่งที่พ่อเฒ่าแม่เฒ่าทำ จะรักษา
วัฒนธรรมมอแกนไม่ให้สูญหาย
มารวมญาติ มารวมตัวกัน มาพูด แสดงความคิดเห็น

น้องมิลล์

ดีใจ ที่มาพบปะ สังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หาโอกาสยาก
มาจาก 4 อำเภอ อยากให้จัดเสวนาแบบนี้ทุกปี จะช่วยกันฟันฟู
ภาษา วิถีชีวิต ความเป็นอยู่

อาจารย์จาก มอ.ปัตตานี

วันนี้รู้สึกดี เห็นพ่อเฒ่าแม่เฒ่า เป็นโอกาสที่ดี ครั้งแรกในชีวิตที่มา
ฟังงา รู้จักคนมอแกนฟังงา คนที่นี้น่ารัก ชอบคุณที่มีกิจกรรมดีๆ
ขอบคุณน้องๆ

โทมัส

รู้สึกภาคภูมิใจ มีภาษามอแกนที่เพราะๆ เยาวชนรุ่นใหม่คิดค้น ช่วยดูแลต่อ ขอขอบคุณอย่างยิ่ง

นายจักรกฤษณ์ ชัยสุภา (หัวหน้าโครงการเด็กอันดามันสร้างสุข) สบายใจ เจอกันมา 8-9 ปี แล้ว คิดว่าต่อไปต้องพบกันทุกปี เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยน สืบทอดให้ลูกหลานต่อไป

โกห้อย

ให้มอแกนผู้อาวุโสหลายท่าน กล่าวความรู้สึกตัวแทนมอแกนจาก 18 ชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน

- (เกาะพระทอง) ดีใจมากได้มาพบปะญาติพี่น้อง
- (บางขยะ) สนุกมากอย่างแรง อยากให้ปีหน้าจัดอีก
- (บ้านเทพรัตน์) ชอบ ปีหน้าจะมาอีก
- (ชุมชนมอแกนบ้านท่านุ่น) ดีมาก ชอบ
- (คลองญวน) ขอให้สนุก สบาย เจริญ ชอบ ขอให้จัดต่อ
- (บางหลู) จัดงานครั้งนี้ ขอให้มืออยู่ตลอดไป
- (ทุ่งหว้า) จัดงานสบายมาก ได้พบญาติพี่น้อง
- (เกาะนก) ดีใจมาก ได้พบญาติ พี่น้อง
- (ทุ่งตาบ) สบายใจ ได้มาพบ มารวมกัน ได้พบญาติพี่น้อง
- (เกาะสุรินทร์) ขอให้ประเพณีวัฒนธรรมต่อเนื่องกันต่อไป
- (เกาะนก) ได้เห็นเพลง ศิลปวัฒนธรรม สืบทอดต่อไป
- (ลำปี) อยู่กันให้นานๆ จัดให้นานๆ
- (ทับปลา) ได้เจอญาติ พี่น้อง ลูกหลานมีความสุข ขอให้อยู่นานๆ
- (บางสัก) ขอให้ทำงานมอแกน ขอให้จัดงานนี้ให้ดีขึ้น อยู่นานๆ
- (ทุ่งหว้า) ขอให้สนุกให้สบาย

เสริมโอนกระเจกเงาสะท่อน “โครงการเด็กอันดามัน สร้างสุข ผ่านเด็กคนสามวัย”

บริษัท การประสานงานและการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมทำได้ดี เนื่องจากผู้จัดโครงการรู้จักผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ทำให้สามารถจัดการเรื่องการรับ-ส่งผู้เข้าร่วมได้ นอกจากนี้ยังเห็นว่า สถานที่จัดกิจกรรมอยู่ที่บริเวณเดียวกับชุมชน จึงทำให้การเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมสามารถทำได้ไม่ยาก

สำหรับกิจกรรมและการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดงาน พบว่า ชาวชุมชนต่างช่วยเหลือกันคนละไม้คนละมือ ทั้งการแสดง การร่วมพูดคุยเสวนา

ทำให้บรรยากาศภายในงานครึกครื้น สนุกสนานเป็นกันเอง และได้ใช้ภาษามอแกนเป็นภาษาในการสื่อสารผสมผสานกับภาษาไทย

ในส่วน of สถาน that จัดกิจกรรม อาจ จะ คับแคบไปบ้าง และไม่มีเวที สำหรับการแสดง ทำให้คนอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน จะคอย อยู่บริเวณรอบๆ หรือด้านหลังอาคาร แต่บรรยากาศเป็นกันเอง และใกล้ชิดสนิทสนมกัน

ปัจจัยป้อน

ผู้ดำเนินโครงการ มีความสามารถในการบริหารจัดการ และประสานงาน กับองค์กรเครือข่ายต่างๆ เนื่องจากเป็นองค์กรอิสระ ที่ทำกิจกรรมเกี่ยวกับชาติพันธุ์มอแกนในพื้นที่อยู่แล้ว และมีเครือข่ายที่รู้จักอยู่หลายองค์กร

กระบวนการ

กิจกรรมดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด โดยมีวิทยากรผู้เข้าร่วม การเสวนา และแซกรับเชิญจากเครือข่ายภายนอกหลายส่วนงาน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์ความรู้ร่วมมือจากต่างประเทศที่ทำโครงการในลักษณะคล้ายคลึงกันมาร่วม กิจกรรมในครั้งนี้ด้วย

สำหรับวิทยากรที่มาร่วมแลกเปลี่ยนและเสวนา เป็นผู้เปรียบเสมือนปราชญ์ชุมชนชาวมอแกน ที่เปรียบเหมือนผู้นำทางจิตวิญญาณที่มาจาก ความรู้เรื่องพิธีกรรมต่างๆ ของชาวมอแกน รวมถึงการขับร้องเพลงกล่อมลูก และการแสดงรองเง็ง ซึ่งเป็นการแสดงพื้นถิ่นของชาวมอแกน

ผลผลิต/ผลลัพธ์

จุดเด่นของกิจกรรมของกิจกรรมหรือการเปิดพื้นที่ให้คนสามวัยของชาวมอแกนได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกัน โดยใช้การแสดงและสื่อศิลปวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อมประสาน ทำให้ชาวมอแกนได้รู้จักกันมากขึ้น สามารถสัมผัสได้ถึงความสุขและความอบอุ่น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมการเต้นรอกเง็ง ที่มีเด็กๆ ชาวมอแกนเป็นผู้แสดง และมีผู้ชมคอยปรบมือให้จังหวะพร้อมกับท่วงทำนองของดนตรี ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้ชมซึ่งเป็นคนเฒ่าคนแก่ ร่วมแสดงรอกเง็งด้วย แต่สิ่งที่พบคือ มีเพียงคนกลุ่มผู้สูงวัยเท่านั้นที่สนุกสนานกับกิจกรรม แต่กลุ่มเด็กและเยาวชน จะมีบทบาทในส่วนของ การแสดงบนเวที และมักจะอยู่รอบนอกของการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาษาที่ใช้ในการสื่อสารด้วยภาษามอแกนนั้น คนกลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มผู้สูงวัยเท่านั้นที่จะเข้าใจ แต่เด็กมอแกนรุ่นใหม่ไม่ค่อยเข้าใจภาษาพื้นเมืองของชาติพันธุ์มอแกนของตนนัก ทำให้ความรู้สึกรถึงการมีส่วนร่วมจึงอาจยังไม่รู้สึกเท่าที่ควร

จุดอ่อนคือ “การสูบใบจาก หรือการมวนยา” จากการสังเกตจะเห็นว่าการสูบยาเป็นวิถีของชาวมอแกนกลุ่มผู้ใหญ่ ผู้สูงวัยทั้งชายและหญิงทำให้ผู้จัดกิจกรรมต้องจัดเตรียมใบจากและยาเส้นไว้ให้ในแต่ละวงสนทนา ซึ่งอาจจะไม่ตอบโจทย์การทำงานของ สสส. ที่ต้องการให้คนเห็นความสำคัญของการเลิกบุหรี่

ข้อเสนอสำหรับการปรับปรุง ผู้จัดกิจกรรมควรขอความร่วมมือจาก ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพราะมีป้าย No Smoking คอยกำกับอยู่แล้ว หรือจัดพื้นที่ หรือบริเวณเฉพาะสำหรับผู้ที่ต้องการสูบใบจากหรือสูบบุหรี่

ผลกระทบ

เวทีนี้เป็นเสมือนพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นหนึ่ง ไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยใช้สื่อศิลปวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อมโยงและประสาน ด้วยเหตุนี้ ประเด็นเนื้อหาด้านสุขภาพจึงไม่ใช่ประเด็นหลักที่ผู้จัดกิจกรรมต้องการนำเสนอ

จากการสังเกต เมื่อพิจารณาความสุขทางใจ สามารถสัมผัสได้ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่างสนุกสนานและมีความสุข มีรอยยิ้มและเสียงหัวเราะตลอดเวลา นั่นอาจจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็ง และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้จัดโครงการ ชุมชน และกลุ่มเป้าหมายได้

ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินโครงการ

การมีส่วนร่วมของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ภาษามอแกนสื่อสารระหว่างกัน อาจทำให้คนรุ่นใหม่ฟังไม่เข้าใจ จึงคอยดูอยู่รอบนอกของงาน

Andaman Soul : กับการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ เชิงคุณค่า

ผลจากกระบวนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมของโครงการ
ได้เข้าไป “กระทบ” ต่อปัญหาสุขภาพของเยาวชนเป้าหมาย และชุมชน
ที่น่าสนใจ

เนื่องจากชาวมอแกนเป็นชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย บางคนไม่มีสัญชาติ
และไม่มีเชื้อชาติด้วยโอกาส ชาวมอแกนที่สูงอายุบางกลุ่มไม่มีความรู้ไม่ได้รับ

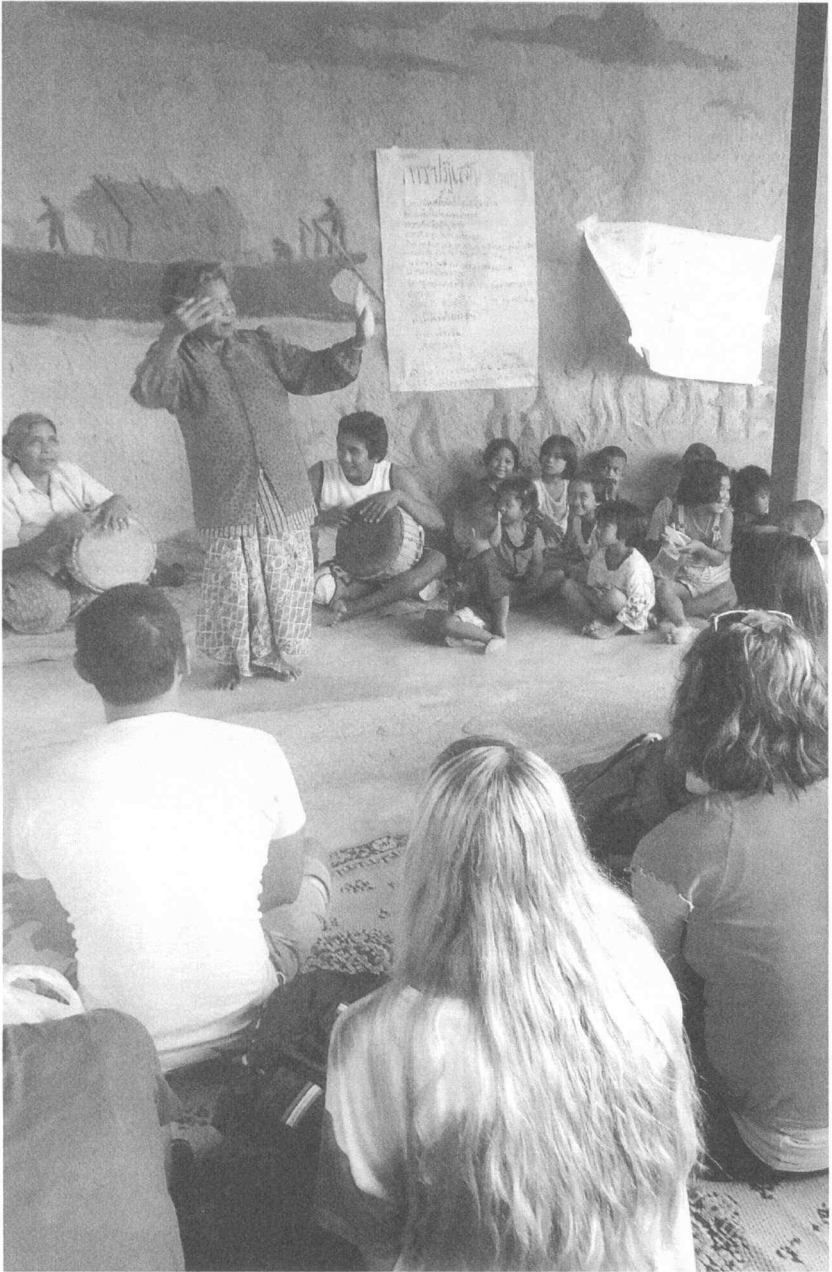
การศึกษา ทำให้เด็ก ๆ และผู้ใหญ่ชาวมอแกนยังคงเป็นปัญหาชนกลุ่มน้อยของประเทศไทยทั้งด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิต

การดำเนินงานโครงการนี้ นับได้ว่า เป็นโครงการที่ช่วยเสริมกระบวนการร่วมกันระหว่างชาวมอแกนวัยต่างๆ ได้แก่ ศิลปินผู้เฒ่าผู้แก่-เยาวชน-ผู้นำชุมชน ซึ่งได้ใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงผู้คนในสังคมมอแกนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชุมชนในทางที่ดีขึ้น

การบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปะการแสดง และการละคร เป็นเสมือนสื่อกลางที่คอยเชื่อมต่อช่องว่างระหว่างวัย ระหว่างกลุ่มเยาวชนและผู้เฒ่าผู้แก่ ระหว่างพื้นที่ ผนวกกับกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ชาวมอแกน อีกทั้งยังมีศักยภาพมากพอที่จะบอกกล่าวกับสื่อทั่วไปเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวิถีคิดบางอย่างที่ยังไม่เปิดเผยสู่สาธารณะ นอกจากนี้ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมยังเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างสุขเล็กๆ ให้กับกลุ่มเยาวชนชาวมอแกน ให้มีรอยยิ้ม และสามารถปรับเปลี่ยนตนเอง และชุมชนให้ไปในทิศทางที่ดี

จากการดำเนินงานโครงการ “ละครเด็กอันดามันสร้างสุข ออกลางมอแกน” นั้น จะเห็นได้ว่า ผู้ดำเนินโครงการได้เน้นที่กระบวนการสร้างและรักษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมชุมชนของชาวมอแกน ให้มีที่ยืนอยู่ในสังคมไทย เพื่อให้ชุมชน เยาวชน เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และยังคงใช้ภูมิปัญญานั้นมาปรับใช้กับชีวิตของตนเอง และต่อยอดไปสู่การคิดและทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อชุมชนและเยาวชนมอแกนในอนาคต

กรอบความคิดการใช้ศิลปะ
ในการดำเนินงานโครงการของ
กลุ่ม Andaman soul

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมชาวมอแกนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นับเป็นสาเหตุสำคัญต่อการปรับตัวของเด็กๆ เยาวชนในพื้นที่ เด็กๆชาวมอแกนที่ปรับตัวไม่ได้ก็จะเกิดความคับข้องใจ และแสดงพฤติกรรมซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมออกมา น้อยเนื้อต่ำใจของตนเอง ว่าต่ำต้อยด้อยค่า เด็กบางคนใช้วิธีการปรับตัวด้วยการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว บางคนออกจากโรงเรียนกลางคัน บางคนติดสารเสพติด การทะเลาะวิวาท นับวันในชุมชนมอแกนจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เพื่อเป็นการบรรเทาความก้าวร้าวมิให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและสังคม ควรจะหาทางถ่ายเทความเครียด ของเด็กๆ ให้ออกไปในรูปของการสร้างสรรค์ โดยการทำงาน อดิเรกหรือกิจกรรมศิลปะ

งานศิลปะมีคุณค่าต่อเด็กทั้งในด้านส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ ด้าน ช่วยบำบัดแก้ปัญหาลักษณะต่างๆ ให้แก่เด็ก และช่วยในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม ให้แก่เด็กด้วย คุณค่าของศิลปะที่มีต่อเยาวชนทั้งในแง่ของการส่งเสริมพัฒนาการ และแง่ของการบำบัดปัญหา นอกจากนั้นยังทำให้เด็กได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นการฝึกนิสัยและทักษะทางสังคม ด้านอารมณ์ช่วยสนองความต้องการ การแสดงออกและสร้างสรรค์ทำให้เด็กมีอารมณ์มั่นคง มีความมั่นใจในตนเอง รู้จักหาทางแก้ปัญหาพึ่งตนเองและปรับตัวได้

กิจกรรมศิลปะ เน้นการฝึกกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเยาวชนได้ระบาย อารมณ์เครียด การมีส่วนร่วม ระบายความคับข้องใจลงไปในการทำกิจกรรมเชิงบูรณาการ เมื่อเด็กๆมอแกนได้ทำกิจกรรมศิลปะอยู่เสมอ จะช่วยให้ เกิดความคล่องในการคิดและสร้างจินตนาการในการแสดงออก การได้ระบาย อารมณ์ ความรู้สึกของเด็กโดยการใช้นิ้วระบายสีไปมา เป็นการผ่อนคลาย อารมณ์และเกิดความซาบซึ้งในความงาม เห็นคุณค่าในตนเอง

ศิลปะพัฒนาอารมณ์เยาวชนชาวมอแกน

ศิลปะในการพัฒนาอารมณ์ สามารถทำให้ผู้ที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ และจิตใจ ได้ระบายปัญหา ความรู้สึกที่ซ่อนเร้นในใจ ผ่านออกมาทางงานศิลปะ ตามเส้นสายในหนทางที่สร้างสรรค์ ผ่านการวาดรูป ระบายสี ช่วยให้รู้สึก ผ่อนคลาย สามารถเข้าใจและรับรู้อารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ของตนที่ซ่อนอยู่ ภายในใจ มีสมาธิ ลดความตึงเครียด และความวิตกกังวลลงได้ในที่สุด

ศิลปะกับกระบวนการพัฒนาทักษะสังคมของเยาวชนมอแกน

กิจกรรมด้านศิลปะจะสามารถช่วยให้เยาวชนชาวมอแกนได้เรียนรู้ ทักษะสังคมผ่านการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักการรอคอย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังเรียนรู้ที่จะแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความต้องการของตนเอง และการเข้าใจผู้อื่น โดยใช้ศิลปะ เป็นเครื่องมือ

การใช้กระบวนการศิลปะสร้างสรรค์ขับเคลื่อนงานเยาวชน กรอบคิด Andaman Soul ต่อกระบวนการนำสื่อศิลปะเยาวชนเข้าไปเป็นจุดคานงัด เล็กๆ เคลื่อนความรู้สึกของเยาวชนแกนนำมอแกนเพื่อกระตุ้นเตือนความรู้สึก แสดงความกล้า ทำทายต่อจินตนาการตนเอง โดยมีกรอบคิดหลักๆ ดังนี้

การนำกระบวนการศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้านนำมาบูรณาการ เคลื่อนงานร่วมกับแกนนำชุมชน เยาวชน นั้นคณะทำงานโครงการได้นำ กิจกรรมทางด้านศิลปะร่วมกับเครือข่าย และแกนนำชุมชนในพื้นที่มาพัฒนา กระบวนการคิด กระบวนการอยู่ร่วมกัน และพัฒนาตนและชุมชนเพื่อเป็นการ ปูความรู้แนวคิดรักบ้านเกิดให้แก่เยาวชนกลุ่มเป้าหมาย

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กและเยาวชนชาวมอแกนมีการรับรู้ในความขัดแย้งและการโต้เถียงกัน อันจะช่วยให้เด็กและเยาวชนชาวมอแกนสามารถเข้าใจการรับรู้ของผู้อื่น และนำมาซึ่งความสามารถในการรับรู้และเข้าใจผู้อื่นดีขึ้น ซึ่งมีผลดีต่อพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กและเยาวชนชาวมอแกนต่อไป โดยในระยะแรกเด็กยังใช้ความคิดของตนเองไม่สามารถนำความคิดของเพื่อนและของตนมาปรับเป็นงานกลุ่ม ทักษะคติเริ่มเปลี่ยนไปในทางที่ดี รู้จักการยอมรับ ผู้อื่น มีความสุขขณะทำงานร่วมกับเพื่อน ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี

เรื่องสั้นจากปลายปากกา อาสาสมัคร Andaman Soul

ไม่บ่อยครั้งนักที่จะมีโอกาสทำเพื่อคนอื่น... และบางครั้งโอกาสก็เดินทางมาหาโดยไม่รู้ตัว ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจว่าจะรับโอกาส หรือก็ไม่แน่ว่า ขึ้นอยู่กับโอกาสที่เลือกเรา...และการเดินทางในครั้งนี้ก็ดูเหมือนโอกาสจะตั้งใจเลือกเราเป็นพิเศษ...จากเมลล์แนบไฟล์รายละเอียดโครงการฯ จากไอ้เพื่อนเจ้าของพื้นที่ ซึ่งดูแลโครงการเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนชาวทะเลอันดามันรายละเอียดเรื่องโครงการคือ “ละครเด็กอันดามันสร้างสุขผ่านสื่อละครสร้างสิทธิ์” โดยองค์กรดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือระหว่าง

ศูนย์ประสานงานการจัดการทรัพยากรโดยชุมชน จังหวัดระนอง และ สำนักงาน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ณ เกาะพยาม จังหวัดระนอง ใช้เวลาคิดไม่ถึง สองวัน เพราะได้อ่านเมลล์ การตัดสินใจจึงเกิดขึ้นหลังจากที่ชวนเพื่อนๆ แบบ จุกละहुก จึงไม่มีใครพร้อมจะไปกับเราเลยสักคน... ก็มีสหทัยฟลาเนอร์ช่วยกัน แลกหนังสือ สมุด ปากกา ดินสอมาให้ถึงบ้านเพื่อช่วยบริจาคสมทบฯ วันที่ 27 พ.ค. ก็มีเพื่อนที่ทำงานช่วยแยกสิ่งของเพื่อนำไปบริจาคให้กับสองที่คือที่ ระนอง ที่เราจะเดินทางไป และที่นราธิวาส ที่เพื่อนอีกคนทำงานอยู่เมื่อแพ็ค ของลงกระเป๋ารียบร้อยแล้วตกเย็นก็จับแท็กซี่ไปที่สายใต้ใหม่ตามเวลา ในตัวมีเด็กหลง (กล) มาด้วยหนึ่งคนที่ต้องร่วมชะตากรรมเดียวกันครั้งนี้คือ น้องมะมิว มะมิวเป็นเด็กรัฐศาสตร์ สาขาการทูตปี 2 (นับอายุแล้วก็... ไล่ๆ กัน) มะมิวเคยเป็นเด็กค่าย เคยเป็นครูอาสา และเป็นเด็กที่อยู่ง่ายกินง่าย เรานั่ง รถไปด้วยกันแต่ไม่ได้นั่งด้วยกัน เจ้าของวันที่ 28 พ.ค. เจ้าของโครงการฯ ก็มารับ ที่ บขส. มีน้องที่ต้องร่วมขบวนการไปด้วยกันอีกคนชื่อลอยบุญ ลอยบุญเป็นเด็ก ระนองมาแต่ชาติกำเนิดเกิดที่นั่นและโตที่นั่น ลอยบุญเรียน ปวช. ปี ๓ การโรงแรม อนาคตอยากเป็นมิสอัลคาซ่า และตอนนี้ก็ฝึกร้องเพลงคู่แรดประกอบมิวสิค อย่างตั้งใจ... พอไปถึงสำนักงานโครงการฯ เราก็ได้นั่งสนทนาถึงเนื้อหา โครงการและสิ่งที่พวกเราสามอาสาฯ จะต้องดำเนินการในระหว่างทำกิจกรรม... คร่าวๆ ก็คือเราต้องจัดกลุ่มเด็กที่อาสาฯ 1 คนต่อเด็ก 5 คน เพื่อฝึกซ้อม ให้เด็กเล่นละครในหัวข้อ "ความกตัญญู" โดยพี่แก๊บคุณแม่ของน้องอันดามัน ได้แจกจ่ายบทให้เราพี่ๆ ไปฝึกเพื่อจะได้เป็นเทรนเนอร์ให้กับน้องๆ ต่อไป

อากาศกำลังดี ฝนตกประปรายเรือเข้าออกไม่ได้ต้องรอเรือบายสองโมง เพื่อจะไปที่เกาะพยามระหว่างรอรัก เอ๊ย... รอเรือ พี่แก๊บกับพี่โอ้ ก็พาเราสามคน พร้อมด้วยน้องอันดามันไปเที่ยวน้ำพุร้อนที่ขึ้นชื่อของเมืองระนอง อากาศเย็นๆ พอลงไปในน้ำอุ่นได้ก็แทบไม่อยากจะขึ้นจากน้ำ... ตกเที่ยง เจ้าถิ่นพาเราไป

ลองชิมชิมขนมจีน “คนเมืองคอน” สาขาเมืองระนอง ที่อร่อยมากเผ็ดมาก รสชาติถูกมาก คนเยอะมาก และอยากไปกินอีกมาก (หากมีโอกาส) บ่ายสองได้เวลาเรือออกจากท่า เหวดาก็ส่งบททดสอบที่ 1 มาให้ คือพี่โง่เจ้าของโครงการฯ ไม่สามารถเดินทางร่วมไปกับเราได้ ดังนั้นสามอาสาฯ จึงต้องไปตายเอาดาบหน้ากันเอาเอง เรือออกจากท่าได้สักพัก คุณป้าก็มาเก็บตัวปรากฏว่าพี่โง่ ลืมเอาตัวให้กับพวกเราสามคน... นั่นหมายความว่าคนที่ถือตัวเรือในมือ ไม่ได้ลงเรือมาด้วย... เราจึงต้องโทรศัพท์ให้พี่โง่อ้อนวอนป้าคนเก็บตัวเพื่อไม่ให้ตีพวกเราตกทะเล และพี่โง่จะตามมาเคลียร์ค่าเสียหายวันรุ่งขึ้นสองชั่วโมงเต็มจากท่าเรือระนองถึงท่าเรือเกาะพยาม... นี่เป็นครั้งที่สองของเราที่พาเข้าไปเหยียบบนเกาะพยามแห่งนี้ ครั้งแรกก็เมื่อคราวที่คลื่นยักษ์ ทสึนามิได้กลืนกินผู้คนลงท้องไปเมื่อหลายปีก่อน เราเป็นอาสาฯ ตัวน้อยๆ ที่มาช่วยขนอิฐตัวหนอน ขนกระเบื้อง แบกปูนไปสร้างศาสนสถานให้กับพี่น้องมุสลิม ที่เกาะหาดทรายดำกับเพื่อนๆ กลุ่มบริษัทแปลน และได้มีโอกาสมาเที่ยวเกาะพยาม.. ขับวินรับส่งเพื่อนๆ ไปเที่ยวทั่วเกาะไม่นึกไม่ฝันว่าจะได้มาที่นี่เป็นหนที่สองแถมยังได้ชิงมอไซค์อีกครั้งระลึกลอดีดีอีกด้วย...หลังจากที่ขนข้าวของประดามี อันได้แก่ขนม นม หนังสือ สมุด ดินสอ ปากกา และอื่นๆ อีกจำนวนหนึ่งเท่าที่เรี่ยวแรงของหนึ่งหญิงถึก หนึ่งหนุ่มน้อย และหนึ่งอยากสาว ช่วยกันแบก หาม มาจนถึงที่หมายคือร้านค้าที่มีครูใหญ่ของโรงเรียนเกาะพยามเป็นเจ้าของ นั่นก็คือครูสุเทพ ซึ่งใจดีจัดแจงทุกอย่างให้เราทั้งเรื่องที่พักซึ่งเป็นบังกะโลของครูเทพเอง พอพวกเราพักผ่อนหย่อนกายาให้หายอ่อนล้ากันสักพักแล้ว

ก็ดูเหมือนจะทำอะไรไม่ได้มากนัก เพราะอากาศครึ้มฟ้าครึ้มฝน เราจึงออกไปที่โรงเรียนเพื่อเขียนป้ายผ้าโดยมีครูหนึ่ง เจ้าของพื้นที่ ช่วยลงสีกันอย่างเมามัน เย็นวันนั้นสิ่งที่พวกเราได้มาคือป้ายผ้าคำว่า “ละครเด็กอันดามัน สร้างสุขฯ” เป็นอันจบผลงานรอบเย็นของวัน...เมื่อตกกลางคืน.... คนที่มีปัญหา

มากที่สุดกลับเป็นคนที่ไม่น่ามีปัญหาที่สุด นั่นก็คือ มะมิว สูดหล่อคนเดียวของทริป เพราะมีกันสามคน จะต้องมีหนึ่งโน้มนัสนั่นคนเดียว เราจึงยื่นข้อเสนอให้ห้องว่า “เลือกเอาระหว่างป่ากระดิ่งกาลสนไฟ กับ ว่าที่มีสอัลคาซ่า ในอีกไม่นานข้างหน้า” มะมิวสายหน้าไม่ขอเลือกใครยอมนอนคนเดียวในบังกาโลหลังที่น้ำไม่ไหล ไฟไม่มี ตึกว่าเป็นเหยื่อป่า เอ๊ย... กะเทยหน้าแมนอย่างलयู มะมิวเป็นเด็กที่ไม่เคยกลัวอะไร อยู่ไหนก็ได้ทั้งนั้นไม่มีกลัวอยู่แล้ว ไปเที่ยวมาทั่วประเทศ ซิลๆ คนเดียวก็ไปได้ให้นอนคนเดียวก็ไม่กลัว แต่พอเงยหน้าขึ้นไปบนเพดาน เจอเจ้าของบ้านคือตุ๊กแกตัวใหญ่มากกกกกก มะมิวแทบลมจับ และอยากจะกลับกรุงเทพฯ เสียเดี๋ยวนั้น จะแลกเปลี่ยนก็ไม่ได้ เพราะหลังที่มีน้ำมีไฟมีตุ๊กแกสองตัว มะมิวเลยจำเป็นต้องเอาออร์กแมนเสียบหูจนแทบหมด เพราะหวังว่าอย่างน้อยก็จะได้ยิน เสียงตุ๊กแก....และเมื่อถึงตอนเช้างานที่รอเราอยู่ ก็คือ ต้องไปเทรนเด็กให้เล่นละคร หลังจากแวะหาอาหารประทังชีวิตกันแล้วเราก็ไปที่โรงเรียนกัน ซึ่งครูสุเทพ ได้นัดเด็กไว้ให้แล้ว ปรากฏว่าเด็กๆ ที่เราตั้งใจว่าจะมาเป็นเทรนเนอร์ให้พวกเขาเล่นละครนั้น มีแต่เด็กตัวเล็กๆ ราว 40 คน ชั้นประถม 1-4 ชั้นประถม 5 อีกสองสามคน และแปดสิบเปอร์เซ็นต์เป็นเด็กพม่าที่เหลือเป็นเด็กไทย วันนั้นเด็กมอแกนไม่ได้ไปโรงเรียน เพราะครอบครัวต้องออกทะเลพวกเขาจึงต้องตามครอบครัวไป ปัญหาของการทำกิจกรรมกับเด็กในวันนั้นคือการ สื่อสาร เพราะพี่ๆ ทั้งสามคน พูดภาษาพม่ากันได้คำเดียว “มิงกะลาบา” ครูพี่เลี้ยงที่คอยดูแลเด็กมาทำกิจกรรมก็สุดยอด เพราะเธอพูดภาษาไทยไม่ได้ พูดได้แต่ภาษาพม่ากับภาษาอังกฤษ จึงต้องมีครูอีกคนมาเป็นล่าม รวมแล้ววันนั้นมีคนคอยแปลภาษาให้เด็กฟังถึง ๓ คน... ดังนั้นเมื่อกลุ่มเป้าหมายไม่เป็นไปดังที่คาดหวัง เพราะนอกจากเด็กจะเล็กเกินจะจับมาเทรนการแสดงแล้วยังสื่อสารกันไม่รู้เรื่องอีก ดังนั้นจึงต้องเปลี่ยนแผนกันเอาเดี๋ยวนั้น... แล้วว่าที่มีสอัลคาซ่าของเราก็เริ่มด้วยการพาเด็กวาดรูประบายสี “บ้านของฉัน ทะเลของฉัน” เด็กๆ จึงช่วยกันบรรเลงกันอย่างเมามัน

แต่ทะเลของฉัน ในมุมมองของเด็ก ไม่ว่าจะกี่ปี (กี่ชาติ) ก็ต้องมี ภูเขาสองลูก ต้นมะพร้าว พระอาทิตย์หัวกลมกำลังตกทะเลและนกกำลังบินกลับรังอีกสี่ห้าตัว เหมือนกันเป๊ะ ทุกคน...เว้นแต่ทะเลของเด็กบางคนเท่านั้นที่มี "ตึกสูง" เพิ่มมาพอบจบจากการวาดภาพแล้ว พี่ลอยบุญของเราก็หาเพลงมาให้เด็กๆ ร้องกัน... นั่นก็คือ....แก่น แทน แทน...

“ไอ้ทะเลแสนงาม ฟ้าสีครามสดใส มองเห็นเรือใบ แล่นอยู่ในทะเล
หาดทรายงามเห็นปู ดูซิดูหมีปูลา กุ้งหอย นานา อยู่ในท้องทะเล”

เมื่อเด็กพูดไทยไม่ได้ก็ยอมร้องเพลงไทยไม่เคล่อง... ด้วยความอยากให้เด็กร้องเพลง พี่ลอยบุญจึงให้ครูพม่าเขียนเพลงนี้เป็นภาษาพม่า... และร้องเพลงนี้เป็นภาษาพม่า ด้วยสำเนียงแบบพม่า... ฟังไปฟังมาก็เข้าท่าเหมือนกัน ระหว่างเล่นเกม ทำกิจกรรม ร้องเพลงไป ก็แจกขนม แจกของเล่น แจกมันทุกอย่างที่สามารถแจกได้พอได้เวลาพักเที่ยง ทุกคนก็มานั่งล้อมวงกินข้าวด้วยกันและมีกิจกรรมตอนบ่ายอีกนิดหน่อยก่อนจะปล่อยกลับ เพราะเด็กบางคนพ่อแม่มารับกลับบ้านบ้างแล้ว สามพี่อาสาฯ ก็ได้เวลาหล่นลำกันแล้ว ด้วยการชิงมอไซค์ซ้อนสามไปอ่าวเขาควายอย่างมั่นในเส้นทางของลอยบุญ ปรากฏว่าทางที่ไปนั้นเป็นทางไปอ่าวใหญ่ พวกเราจึงตั้งใจจะข้ามทะเลไปอ่าวเขาควาย ซึ่งมีเว็ງน้ำเชี่ยวแต่ตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างทางที่จะไปลอยบุญเลยชิงมอไซค์ข้ามทะเล รถจึงดับสนิทโดยพลัน และลำลักแอกๆ อยู่อย่างนั้นไปพักใหญ่ดูแลท่าทางจะไม่รอดแน่ ก็เลยจูงมอไซค์มาหยุดที่บ้านสี่เหลี่ยม ซึ่งชาวบ้านกำลังอยู่ระหว่างสร้างบ้านอีกหลัง พี่เบ็ดช่างซ่อมรถไถ ประจำเกาะก็มาช่วยรื้อโน่น ซ่อมนี้ ผ่านไปเกือบชั่วโมงถึงซ่อมได้ ที่สำคัญกว่านั้นคือน้ำมันหมด... ก็ได้พี่เจ้าของบ้านสี่เหลี่ยมนั่นกับพี่ช่างซ่อมรถไถนั่นแหละช่วยชีวิตเอาไว้ไม่ให้ต้องเดิน เย็นนั้นไอ้ เจ้าของโครงการตามมาสมทบ และพาพวกเขา

ไปที่หมู่บ้านมอแกน ซึ่งก่อนจะไปถึงโอ๊กีพาแวะบ้านพี่ที่รู้จัก ซึ่งดูแลเรื่องสร้างถนนเข้าสู่หมู่บ้านมอแกน ตอนนี้นำพวกเขาเหลือระยะทางอีกร้อยกว่าเมตรที่จะทำถนนไปสู่ทางเข้าหมู่บ้าน แต่งบประมาณที่ได้รับจาก อบต. นั้น สร้างได้ไม่ถึงหมู่บ้านมอแกน วันนั้นจึงได้คุยกันว่า อาจจะระดมทุนจากผู้มีจิตศรัทธาอย่างเราๆ ท่านๆ ที่กำลังอ่านบันทึกนี้อยู่ขณะนี้ช่วยกันบริจาคปูนคนละถุงสองถุงเพื่อที่จะทำถนนได้สำเร็จ... และในตอนค่ำก็ได้ออกมานั่งคุยกับชาวบ้านมอแกนบางส่วน ซึ่งบนเกาะพยามเหลือชาวมอแกนอยู่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่ย้ายไปอยู่ที่หมู่เกาะสุรินทร์ และหมู่เกาะช้างในละแวกใกล้เคียงกัน ที่เหลือก็ราวๆ 100 กว่าคน ส่วนมากก็อยู่ทะเลจะกลับฝั่งก็เฉพาะวันอาทิตย์ เพื่อเข้าโบสถ์ ซึ่งก่อนหน้านี้อมอแกนจะไม่นับถือศาสนาใด แต่พอหลังทsunami มีซันนาริกก็เข้ามาดูแล สร้างโบสถ์ สร้างบ้านให้พวกเขาใหม่

การให้... บางครั้งก็ต้องทำให้คนรับเห็นคุณค่าของสิ่งของที่ให้ ไม่ใช่ให้ข้าวของราคาแพงๆ มาพวกเขาไม่รู้ว่ามีมันมีค่า มีราคาก็ขายไป ของบางอย่างที่ให้ แต่ไม่ได้ใช้หรือใช้ไม่ได้ก็ไม่มีประโยชน์อะไร ได้แต่ทิ้งขว้างไปเปล่าๆ การทำอะไรให้ใคร หรือให้อะไรใครไป บางครั้งก็ต้องพิจารณาดีๆ ว่าไม่ได้ให้ในสิ่งที่เหลือ หรือกำลังจะทิ้ง และไม่ได้คำนึงถึงผู้รับว่าได้ไปแล้ว เขาไปทำอะไรได้บ้าง คืนที่ 2 บนเกาะ ความกลัวตึกแกยงไม่หายไปจากใจของมะมิว แต่อย่างน้อยก็มีพีโออยู่เป็นเพื่อน ก็ยังสบายใจว่าตึกแกมีตัวเล็กที่จะกระโดดลงมาเกาะ ตอนเช้าของวันอาทิตย์ เรากับลอบบุดต้องกลับเข้าฝั่งเพราะมีภารกิจรออยู่ เราไม่ได้ลงเรือโดยสารจากเกาะแต่เราลงเรือหางยาวของครูเทพมาขึ้นฝั่ง สองขั้วโมงเท่ากัน และอาจจะเร็วกว่านิดหน่อย จบทริปด้วยการไปเที่ยวพระราชวังรัตนรังสรรค์จำลอง โดยที่เก็บกับน้องอันดามัน หากครั้งนี้เป็นเรื่องของโอกาส ก็ต้องบอกว่า โอกาสได้เป็นฝ่ายเลือกเราให้ได้ใช้เวลาสามวันทำเพื่อคนอื่นบ้าง... อย่างน้อยที่สุด แม้จะเป็นเพียงสิ่งเล็กๆ ในมุมเล็กๆ

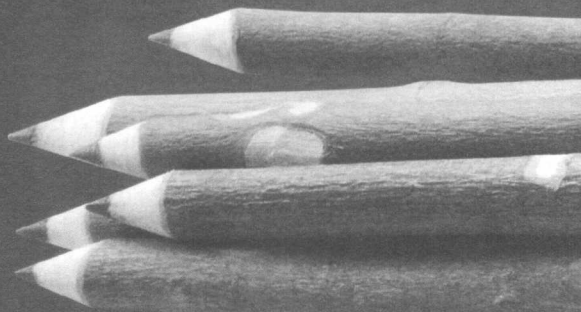
ของโลก ก็ทำให้เราได้รู้ว่าคุณค่าของเรานั้นอยู่ตรงไหน ประสบการณ์จากการเป็นครูบ้านนอกกับกระเจกเงา (ยุคแรก) กับการเป็นอาสาสมัครสอนหนังสือเด็กตาบอดในเวลาต่อมา กับการไปค่ายสร้างฯ และกิจกรรมที่เกาะพยามในครั้งนี้ อาจจะเป็นเพียงสิ่งเล็กๆ เมื่อเทียบกับเรื่องใหญ่ๆ ที่ใครๆ ทำแต่ถ้าคนหลายคน ทำสิ่งเล็กๆ เพื่อคนอื่นอยู่เรื่อยๆ ก็จะกลายเป็นสิ่งใหญ่ๆ ให้กับคนอื่น ๆ

ดาริกามณี

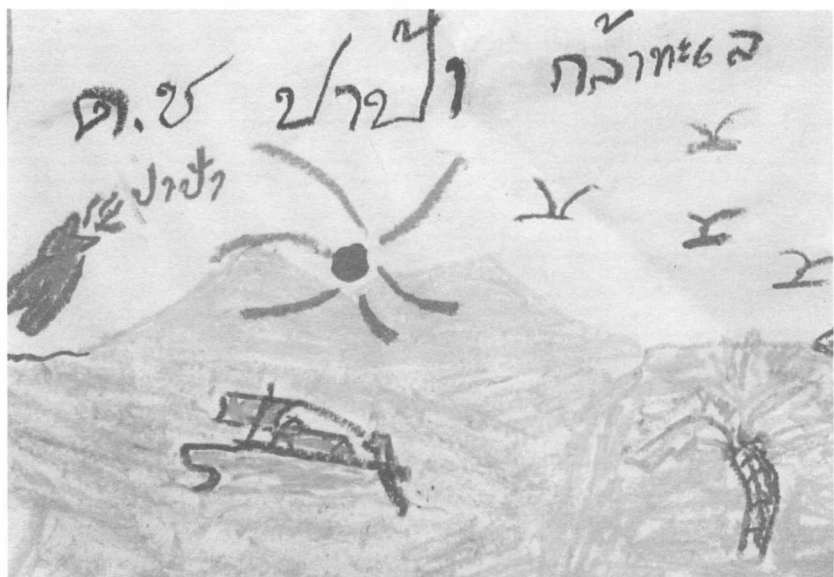
แบบฉบับที่เขียนโดยบรรณาธิการ นิตยสาร มติชน ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๒๕๖๖

บ้านกึ่งชลอจ้ำ

ด.ช. ปวีณ กุลทาสใจ

แบบเรียนศิลปะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑

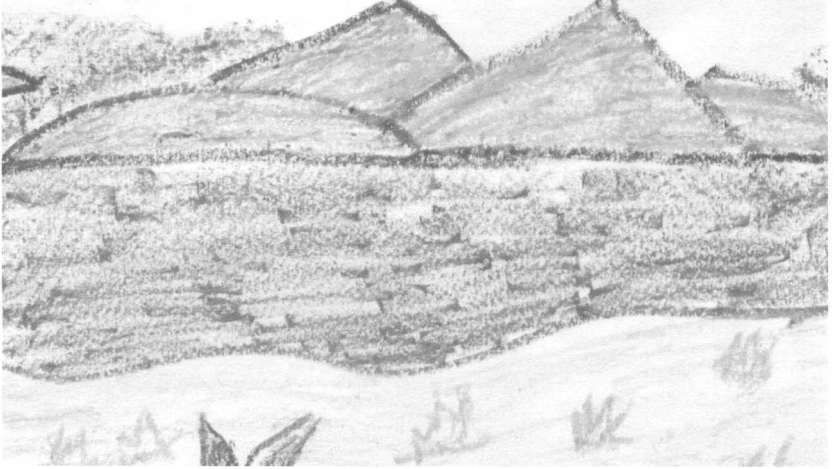

ค.อ. ปล่อย กลิ้งทะเล

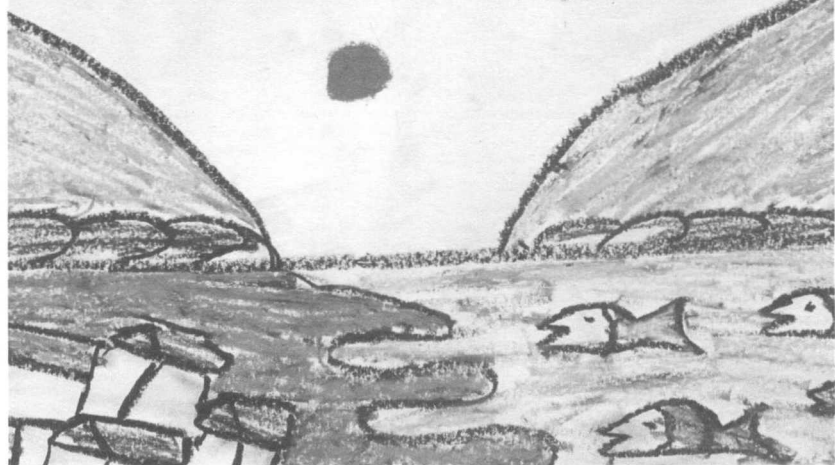

ค. น. ช่างเหล่านี้นะ กล้าที่จะ

Handwriting practice lines consisting of multiple horizontal dotted lines.

ขั้ว ๑ ๑ กล้าทะเล ๗

A series of horizontal dashed lines for handwriting practice, consisting of 12 lines.

๑.๖. ไม้เลื้อย กล้วยไข่

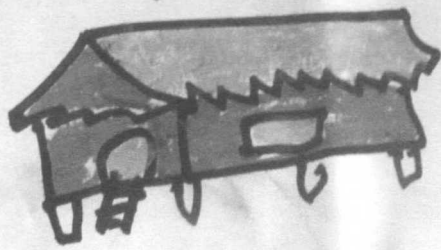

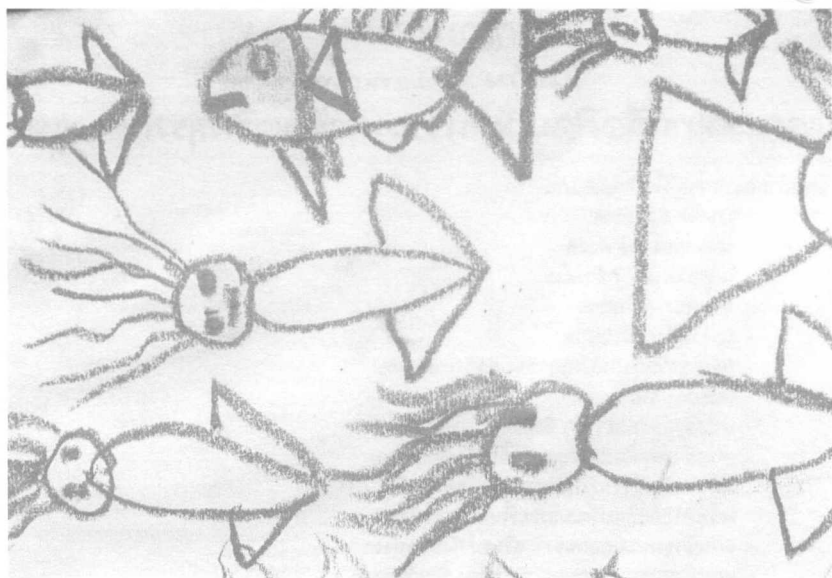
A series of horizontal dashed lines for handwriting practice, consisting of 12 lines.

บ้านมดแดง

แบบงานเขียนเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติ "รังมดแดง"

Handwriting practice lines consisting of multiple horizontal dotted lines on a light background.

ด้วยความขอบพระคุณ ในนาม Andaman Soul และแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ศสส.

แกนนำและปราชญ์พื้นบ้านมอแกน

- นางซิ่ง กล้าทะเล
- นายคล่อง กล้าทะเล
- นายซาลามา กล้าทะเล
- นายห้อง กล้าทะเล
- นางกิมตัน กล้าทะเล
- กลุ่มเยาวชนแกนนำแถวสอง จำนำดมอแกน
- เครือข่ายคนหน้าดำ
- เครือข่ายละครข้าวยา จังหวัดปัตตานี
- เครือข่ายสื่อศิลปวัฒนธรรม จังหวัดพัทลุง
- เครือข่ายเยาวชนลูกกระนาค จังหวัดเพชรบุรี
- เครือข่ายสื่อศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้
- แกนนำชุมชนมอแกนเกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา
- แกนนำชุมชนมอแกนเกาะพระทอง จังหวัดพังงา
- แกนนำผู้ใหญ่บ้านชุมชนมอแกนบ้านเกาะนก จังหวัดพังงา
- แกนนำผู้ใหญ่บ้านชุมชนมอแกนบ้านทับปลา จังหวัดพังงา
- แกนนำผู้ใหญ่บ้านชุมชนมอแกนบ้านทับตะวัน จังหวัดพังงา
- แกนนำผู้ใหญ่บ้านชุมชนมอแกนบ้านเกาะช้าง จังหวัดระนอง
- แกนนำผู้ใหญ่บ้านชุมชนมอแกนบ้านเกาะเหลา จังหวัดระนอง
- แกนนำผู้ใหญ่บ้านชุมชนมอแกนบ้านเกาะพยาม จังหวัดระนอง
- เครือข่ายศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา
- <http://moken.hilltribe.org/thai>

ศูนย์วัฒนธรรมมอแกนเฉลิมราชบ้านทุ่งหว้า จังหวัดพังงา

วัฒนธรรมอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

คุณณัฐพงษ์ หมั่นหลี่ ภาพประกอบเวที คนสามวัย

คุณจารียา อรรถอนุชิต สรุปรบทเรียนโครงการ

ดาริกามณี นักเขียนเรื่องสั้นในนามอาสาสมัคร

เครือข่ายคุณหนูๆ ยายกับตา

เครือข่ายอนามัยหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา

และขอบพระคุณผู้มีพระคุณที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้มา ณ ที่นี้

คณะทำงานโครงการ

นายจักรกฤษณ์ ชัยสุภา
นายชัยวัฒน์ บุตรบุญต่อม
คุณวุฒิมิไกร กลางทอง
นางสาวปภาพันธ์ บุตรไสว

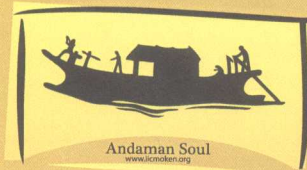
“

ชาติพันธุ์มอแกน
ยังคงมีวิถีชีวิตเกี่ยวร้อยเชื่อมโยงกับทะเล
อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยังคงมีอยู่ ตราบใดที่
น้ำทะเลไม่เคยเหือดแห้ง

”

ชาลามา ก้าวทะเล

ดำเนินโครงการโดย... กลุ่ม Andaman Soul

สนับสนุนโครงการโดย...

• ศิลป์สร้างสุข วัฒนธรรมสานสายใย ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน •

www.artculture4health.com

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

128/409 ชั้น 37 อาคารพญาไท พลาซ่า ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 02-6126996-7 ต่อ 101-106 โทรสาร ต่อ 107 www.artculture4health.com , www.PINGs.in.th

